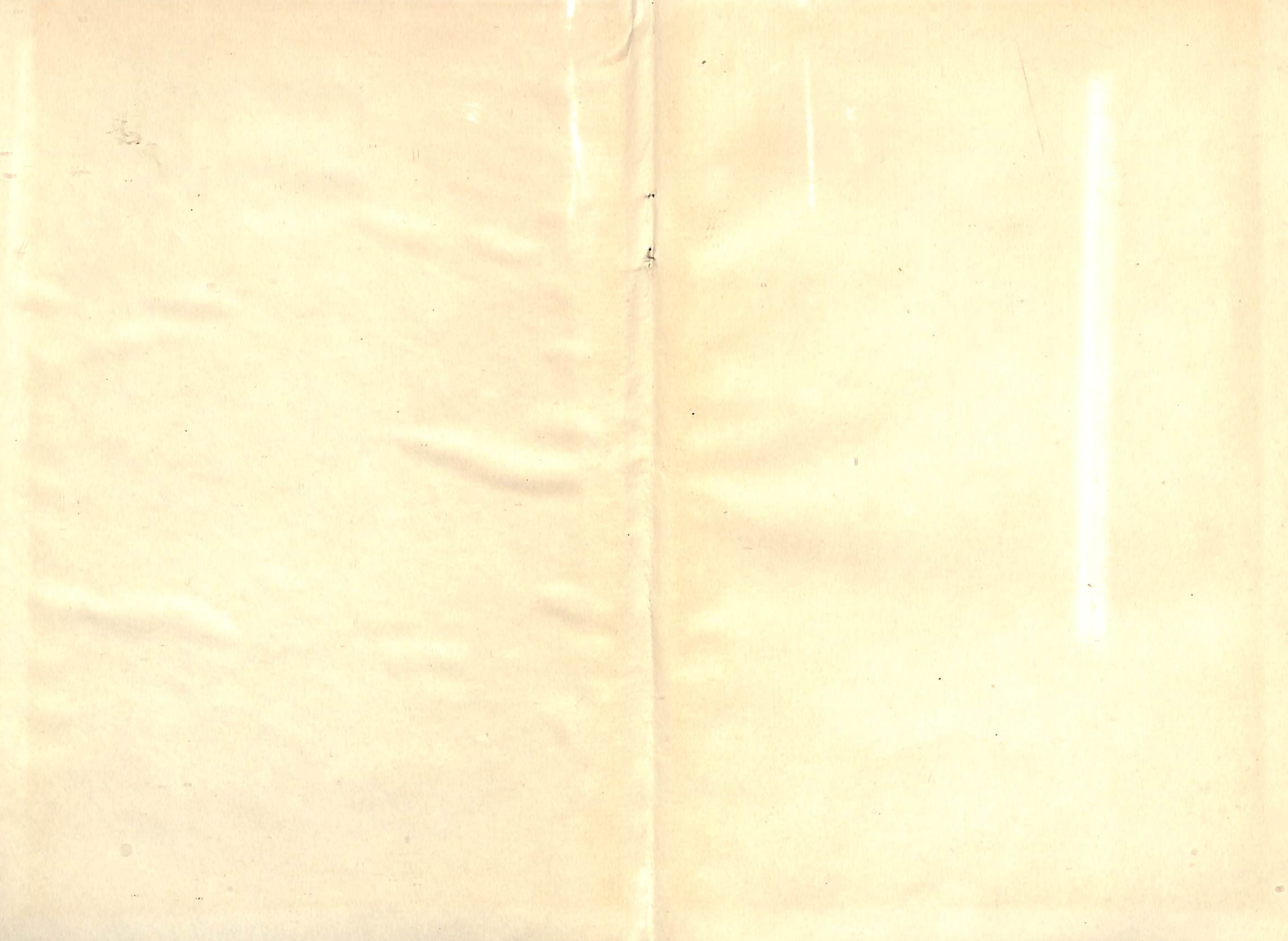

Հ. ԵՐԵՎԱՆ

ԳՐԱԴԱՐԱՆԱԿԱՆ ԲՆԱԿԱՅԻՆ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՅԵՎ ՏՈՐՈՒԹՅԱՆ
ՈՒ ԱՅՆ ՉԵՐԿԵՐԷԱԿՆԵՐԻ
ԼՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՅԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ
ՄԻՋՈՇԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈՂՈՐ ՅԵՐԳՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՑԵՔ

31 JAN 2018

Ի. Ս Տ Ա Լ Ի Ն

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ
ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՅԵՎ, ՏՐՈՑԿԻՍՏԱԿԱՆ,
ՈՒ ԱՅԼ ՅԵՐԿԵՐԵՍԱՆՈՒՆԵՐԻՆ
ԼԻԿՎԻԴԱՑԻԱՅԻ ՅԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Զեկուցում յեվ յեզրափակման խոսք
Համկ(բ)Կ Կենտկոմի պլենումում
1937 թ. մարտի 3—5-ին

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ
ԲԱՂԱԲԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ • 1939

И. СТАЛИН

О недостатках партийной
работы и мерах ликвидации
троцкистских
и иных двурушников

Доклад и заключительное
слово на пленуме ЦК ВКП(б)

3-5 марта, 1937 г.

Армиз—Издательство полит.
литературы,

Ереван, 1939

11-287439p

Ընկերներ:

Պլենումում լսված ղեկուցումներից և դրանց շուրջը ծավալված մտքերի փոխանակութունից յերևում է, Վոր մենք այսպեղ գործ ունենք հետևյալ յերեք հիմնական փաստերի հետ:

Առաջին՝ ոտորերկրյա պետութիւնների գործակալները վրնասարարական և դիվերսիոն-լրտեսական աշխատանքը, վորոնց թիւում բաւականաչափ ակտիւ գեր էյին խաղում արոցկիստները, այս կամ այն չափով շոշափել է մեր բոլոր կամ համարյա բոլոր կազմակերպութիւնները, ինչպես տնտեսական, այնպես էլ վարչական ու կուսակցական:

Յերկրորդ՝ տարերկրյա պետութիւնների գործակալները, այդ թիւում արոցկիստները, սողոսկել են վոչ միայն սոտրին կազմակերպութիւնները, այլև վորոշ պատասխանատու պոստերը մեջ:

Յերրորդ՝ մեր մի քանի ղեկավար ընկերներ ինչպես կենտրոնում, այնպես էլ տեղերում, վոչ միայն չկարողացան տեսնել այդ վնասարարների, դիվերսանտների, լրտեսների ու մարդասպանների իսկական դեմքը, այլև այն աստիճան անհոգ, բարեհոգի ու միամիտ դուրս յեկան, վոր հաճախ իրենք ոժանդակեցին տարերկրյա պետութիւնների գործակալները այս կամ այն պատասխանատու պոստերը դրավելուն:

Սրանք են այն յերեք անվիճելի փաստերը, վորոնք բնականաբար բղխում են ղեկուցումներից և նրանց շուրջը ծավալված մտքերի փոխանակութունից:

I

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՆՇՈԳՈՒԹՅՈՒՆ

Ինչո՞վ բացատրել, վոր մեր ղեկավար ընկերները, վորոնք լամեն տեսակ հակակուսակցական ու հակախորհրդային հոսանքները գեմ մղվող պայքարի հարուստ փորձ ունեն, տվյալ դեպք

քում Դոյն աստիճան միամիտ և կույր դուրս յեկան, վոր չկարողացան աեսնել ժողովրդի թշնամիների իսկական դեմքը, չկարողացան ճանաչել դառան մորթի հագած գայլերին, չկարողացան պոկել նրանց դիմակը:

Կարելի՞ յե արդոք պնդել, վոր ԽՍՀՄ-ի տերիտորիայի վրա գործող ոտաբերկրյա պետութիւնների դործակալների վնասարար և զիւերսիրոն-լրտեսական աշխատանքը կարող ե մեզ համար ինչ-վոր անսպասելի ու չեղած-չտեսնված բան հանդիսանալ: Վոչ, այդ չի կարելի պնդել: Այդ մասին են խոսում վերջին տաս տարվա վնասարարական ակտերը, ժողովրդական տնտեսութեան զանազան ճյուղերում, սկսած Շախտիի ժամանակաշրջանից, ակաեք, վորոնք արձանագրված են պաշտոնական փաստաթղթերի մեջ:

Կարելի՞ յե արդոք պնդել, վոր վերջին ժամանակներս մենք չենք ունեցել վորեւէ նախազգուշացնող ազդանշան և նախազգուշացնող ցուցում՝ Փաշիգմի տրոցկիստական-ղինովյեվական դործակալների վնասարար, լրտեսական կամ տեռորիստական դործունեյութեան վերաբերյալ: Վո՛չ, այդ չի կարելի պնդել: Այդպիսի ազդանշաններ յեղել են, և բոլշևիկներն իրավունք չունեն մոռանալու դրանց մասին:

Ընկեր Կիրովի չարանեղ սպանութիւնն առաջին լուրջ նախազգուշացումն եր, վորը խոսում եր այն մասին, թե ժողովրդի թշնամիները յերկերեսանիութիւն կանեն և յերկերեսանիութիւն անելով քողարկվելու յեն բոլշևիկի, կուսակցականի դիմակի տակ, վորպէսզի ամեն դնով վատահոլութիւն ձեռք բերեն և մեր կազմակերպութիւնների մեջ իրենց համար ճանապարհ բաց անեն:

«Լենինգրադի կենտրոնի» դատավարութիւնը, այնպէս, ինչպէս «Զինովյեվի-Կամենսկի» դատավարութիւնը, նոր հիմնադրում տվեց ընկեր Կիրովի չարանեղ սպանութեան փաստից բղխող դասերին:

«Զինովյեվական-տրոցկիստական բլոկի» դատավարութիւնն ընդարձակեց նախորդ դատավարութիւնների դասերը, ակնբախորեն ցույց տալով, վոր զինովյեվականներն ու տրոցկիստներն իրենց չուրջն են համախմբում բոլոր բուրժուական թշնամի տարբերին, վոր նրանք դարձել են գերմանական վոստիկանական պահանջարկի բաժնի լրտեսային ու զիւերսիրոն-տեռորիստական դործակալութիւնը, վոր յերկերեսանիութիւնն ու զիւերսիրոն-բուրժուական զինովյեվականների ու տրոցկիստների միակ միջոցն ե

հանդիսանում մեր կազմակերպութիւններին մեջ սողոսկելու համար, վոր դաստոութիւնն ու քաղաքական սրատեսութիւնն ամենից ճիշտ միջոցն են հանդիսանում այդպիսի սողոսկումը կանխելու համար, զինովյեվական-տրոցկիստական ավաղակախումբը լիկվիդացիայի յենթարկելու համար:

ՀամԿ(բ)Կ Կենտրոնական Կոմիտեն ընկեր Կիրովի չարանեղ սպանութեան առթիւ 1935 թվականի հունվարի 18-ին իր ուղարկած փակ նամակում կուսակցական կազմակերպութիւններին վճռականորեն նախազգուշացնում եր քաղաքական բարեհոգութիւնից և քաղքենիական բերանբացութիւնից: Փակ նամակում ասված ե.

«Պետք ե վերջ տալ ուղորտոնիստական բարեհոգութեանը, վորը բղխում ե այն սխալ յենթադրութիւնից, թե մեր ուժերի ամամանը դուրենթաց՝ թշնամին իբր թե գնալով ավելի ձեռնասուռն ու անվնաս ե դառնում: Այդպիսի յենթադրութիւնն արմատապէս սխալ ե: Դա աջ թեքման բղիցն ե, թեքում, վորն աշխատում ե բոլորին ու ամենքին համոզել, թե թշնամիները կամացուկ կներսողան սոցիալիզմի մեջ, թե նրանք վերջիվերջ իսկական սոցիալիստներ կդառնան: Բոլշևիկների դործը չե նիրհել դափնիների վրա և բերանբացութիւն անել: Մեզ վոչ թե բարեհոգութիւնն ե հարկավոր, այլ դաստոութիւն, իսկական բոլշևիկյան հեղափոխական դաստոութիւն: Պետք ե հիշել, վոր վորքան ավելի անհուսալի յե թշնամիների դրութիւնը, նրանք այնքան ավելի սիրով են դիմելու ծայրահեղ միջոցներին, վորպէս դատապարտվածների միակ միջոցներին՝ խորհրդային իշխանութեան դեմ իրենց մղած պայքարում: Պետք ե հիշել այդ և դաստ լինել»:

Տրոցկիստական-ղինովյեվական բլոկի լրտեսային-տեռորիստական դործունեյութեան առթիւ 1936 թվականի հուլիսի 29-ին գրած իր փակ նամակում ՀամԿ(բ)Կ Կենտրոնական Կոմիտեն նորից կոչ եր անում կուսակցական կազմակերպութիւններին՝ ցուցաբերել աջավերադույն դաստոութիւն, կարողանալ ճանաչել ժողովրդի թշնամիներին, վորքան ել լավ դիմակաւորված լինեն նրանք: Փակ նամակում ասված ե.

«Այժմ, յերբ ապացուցված ե, վոր տրոցկիստական-ղինովյեվական ճիւղները խորհրդային իշխանութեան դեմ մղվող պայքարում միացնում են մեր յերկրի աշխատավորութեան բոլոր ամենազապաղած ու վտանգեմ թշնա-

միներին, — լրտեսներին, սլոբոդկատորներին, ղեկերսանա-
ներին, սպիտակ-գլխարդիականներին, կուլակներին և այլն,
յերբ մի կողմից այդ տարրերի և մյուս կողմից տրոցկիսա-
ների ու ղինովյեվականների միջև ջնջվել են բոլոր սահ-
մանները, — մեր բոլոր կուսակցական կազմակերպություն-
ները, կուսակցությունն բոլոր անդամները պետք է հասկա-
նան, վոր կոմունիստների զգաստությունն անհրաժեշտ է
ամեն մի ճակատամարտում և ամեն մի իրադրություն մեջ:
Յուրաքանչյուր բոլշևիկի անկապտելի հատկությունը ներ-
կա պայմաններում պետք է լինի կուսակցության թշնա-
մուն ճանաչել կարողանալը, վորքան ել լավ ղեմակալոր-
ված լինի նա»:

Նշանակում է՝ ազդանշաններ ու նախազգուշացումներ յե-
զել են:

Ի՞նչ բանի էյին կոչ անում այդ ազդանշաններն ու նախա-
զգուշացումները:

Իրանք կոչ էյին անում, վորպեսզի վերացվի կուսակցական-
կազմակերպական աշխատանքի թուլությունը և կուսակցությունը
դարձվի մի անառիկ ամբողջ, վորտեղ վոչ մի յերկերեսանի չկա-
րողանար մուտք դործել:

Իրանք կոչ էյին անում, վորպեսզի վերջ տրվի կուսակցա-
կան-քաղաքական աշխատանքի թերադնահատմանը և վճռական
չրջադարձ կատարվի այդ աշխատանքն ամեն կերպ ուժեղացնե-
լու կողմը, քաղաքական զգաստությունն ուժեղացնելու կողմը:

Յեւ ի՞նչ: Փաստերը ցույց տվին, վոր մեր ընկերներն ավե-
լի քան դժվարություններ են ըմբռնել ազդանշաններն ու նախա-
զգուշացումները:

Այդ մասին պերճախոս կերպով վկայում են կուսակցական
փաստաթղթերի ստույգման և փոխանակման կամպանիայի բնա-
զավառի վերաբերյալ բոլորին հայտնի փաստերը:

Ինչո՞վ բացատրել այն, վոր այդ նախազգուշացումներն ու
ազդանշանները պատշաճ ներդրություն չունեցան:

Ինչո՞վ բացատրել այն, վոր մեր կուսակցական ընկերները,
չնայած հակախորհրդային տարրերի դեմ պայքարելու իրենց
փորձառությունը, չնայած մի ամբողջ շարք նախազգուշացնող
ազդանշաններին և նախազգուշացնող ցուցումներին, քաղաքակա-
նապես կարճատես դուրս յեկան ժողովրդի թշնամիների վնասա-
բար և լրտեսային-ղեկերսիոն աշխատանքի հանդեպ:

Գուցե մեր կուսակցական ընկերներն ավելի վաժառ են դար-

ձել, քան առաջ մյին, ավելի պակաս դիտակից ու կարգապահ
են դարձել: Վո՞չ, իհարկե վո՞չ:

Գուցե նրանք սկսել են վերասերվել: Դարձյա՛լ վոչ: Այդպի-
սի յենթադրությունը զուրկ է վորեւ հիմքից:

Ուրեմն ինչո՞ւմն է բանը: Վո՞րտեղից են այդ բերանբացու-
թյունը, անհոգությունը, բարեհոգությունը, կուրությունը:

Բանն այն է, վոր մեր կուսակցական ընկերները, տարված
լինելով տնտեսական կամպանիաներով և վիթխարի հաջողու-
թյուններով՝ տնտեսական շինարարության ճակատում, պարզա-
պես մոռացել են այն մի քանի շատ կարևոր փաստերի մասին,
վորոնց մասին բոլշևիկներն իրավունք չունեն մոռանալու: Նը-
քանք մոռացել են մի հիմնական փաստի մասին իՄՅՄ-ի միջադ-
դային դրության ասպարեղից և չեն նկատել յերկու շատ կա-
րևոր փաստեր, վորոնք ուղղակի առնչություն ունեն կուսակցա-
կան տոմսով քողարկվող և վորպես բոլշևիկ ղեմակալորվող
այժմյան վնասարարների, լրտեսների, ղեկերսանների ու մար-
դասպանների հետ:

II

ԿԱՊԻՏԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇՐՋԱՊԱՏՈՒՄԸ

Այդ ի՞նչ փաստեր են, վորոնց մասին մոռացել են կամ վո-
րոնք պարզապես չեն նկատել մեր կուսակցական ընկերները:

Նրանք մոռացել են այն մասին, վոր խորհրդային իշխանու-
թյունը հաղթել է աշխարհի միայն մի վեցերորդ մասում, վոր
աշխարհի հինգ վեցերորդ մասը կաղմում են կապիտալիստական
պետությունների տիրապետությունները: Նրանք մոռացել են,
վոր իՄՈՐՀդային Միությունը դռնվում է կապիտալիստական
չրջապատման պայմաններում: Մեզանում ընդունված է շաղակ-
բատել կապիտալիստական չրջապատման մասին, բայց չեն ու-
զում խորանալ, թե ինչ բան է այդ կապիտալիստական չրջա-
պատմը: Կապիտալիստական չրջապատմը — այդ դատարկ
Ֆրադ չե, այդ շատ ունալ և անախորժ մի յերևույթ է: Կապիտա-
լիստական չրջապատմը — այդ նշանակում է, վոր կա մի յեր-
կիր — իՄՈՐՀդային Միությունը, վորն իր մոտ սոցիալիստական
կարգեր է հաստատել, և, բացի դրանից, կան շատ յերկրներ —
բուրժուական յերկրներ — վորոնք շարունակում են կապիտալիս-
տական կյանք վարել և վորոնք չրջապատում են իՄՈՐՀդային
Միությունը, առիթի սպասելով, վորպեսզի հարձակվեն նրա

վրա, ջախջախեն նրան կռիմ, համենայն դեպս, խաբխրեն նրա հը-
զորությունը և թուլացնեն նրան:

Այդ հիմնական փաստի մասին են մոռացել մեր ընկերները: Բայց չե՞ վոր հենց այդ է, վոր վորոշում է կապիտալիստական
չըջապատման և խորհրդային Միության փոխհարաբերություն-
ների հիմքը:

Վերցնենք, որինակ, բուրժուական պետությունները: Միա-
միտ մարդիկ կարող են կարծել, թե նրանց միջև դոյություն
ունեն բացառապես բարի հարաբերություններ, վորպես միատիպ
պետությունների միջև: Բայց այդպես կարող են կարծել միմի-
այն միամիտ մարդիկ: Իրոք նրանց փոխհարաբերություններն
ավելի քան հեռու յեն բարի-դրացիական հարաբերություններ
լինելուց: Ապացուցված է, վորպես յերկու անգամ յերկու—չորս,
վոր բուրժուական պետությունները միմյանց թիկունք են ու-
ղարկում իրենց լրտեսներին, վնասարարներին, ղիվերսանտնե-
րին, իսկ յերբեմն ել մարդաստաններին, նրանց առաջադրանք
են տալիս՝ բուն ղենել այդ պետությունների հիմնարկներում ու
ձեռնարկություններում, ստեղծել այնտեղ իրենց ցանցը և
«անհրաժեշտության դեպքում» պայթեցնել նրանց թիկունքները,
վորպեսզի թուլացնեն նրանց և ջլատեն նրանց հզորությունը:
Այդպես է բանը ներկայումս: Բանն այդպես է յեղել նաև անցյա-
լում: Վերցնենք, որինակ, Յեվրոպայի՝ Նապոլեոն առաջինի
ժամանակվա պետությունները: Ֆրանսիայում այդ ժամանակնե-
րը վլստում եյին լրտեսներն ու ղիվերսանտները՝ ռուսների, գեր-
մանացիների, ավստրիացիների, անգլիացիների բանակից: Յեվ,
ընդհակառակը, Անգլիան, գերմանական պետությունները,
Ավստրիան, Ռուսաստանն իրենց թիկունքում այն ժամանակ ու-
նեյին վոչ պակաս թվով լրտեսներ ու ղիվերսանտներ՝ Ֆրանսա-
կան բանակից: Անգլիայի դործակալները յերկու անգամ մահա-
փորձ են կատարել Նապոլեոնի կյանքի դեմ և մի քանի անգամ
վոտքի յեն հանել Վանդեայի դյուղացիներին Ֆրանսիայում՝ Նա-
պոլեոնի կառավարության դեմ: Իսկ ի՞նչ եր ներկայացնում Նա-
պոլեոնի կառավարությունը: Բուրժուական մի կառավարու-
թյուն, վորը խեղդեց Ֆրանսական հեղափոխությունը և պահ-
պանեց հեղափոխության միայն այն արդյունքները, վորոնք
ձեռնտու եյին խոշոր բուրժուազիային: Ինչ խոսք, վոր Նապոլեո-
նի կառավարությունը պարտքի տակ չեր մնում իր հարեանների
վերաբերմամբ և նույնպես ձեռնարկում եր իր ղիվերսիոն միջո-
ցառումները: Այդպես եր անցյալում, 130 տարի առաջ: Այդպես

և բանը ներկայումս, Նապոլեոն առաջինից 130 տարի հետո:
Այժմ Ֆրանսիայում և Անգլիայում վլստում են գերմանական
լրտեսներն ու ղիվերսանտները և, ընդհակառակը, Գերմանիա-
յում, իրենց հերթին, դործում են անգլո-ֆրանսական լրտեսնե-
րն ու ղիվերսանտները: Ամերիկայում վլստում են յապոնական
լրտեսներն ու ղիվերսանտները, իսկ Յապոնիայում՝ ամերիկա-
կանները:

Այս է բուրժուական պետությունների փոխհարաբերություն-
ների որենքը:

Հարց է ծագում, թե ինչո՞ւ բուրժուական պետությունները
խորհրդային սոցիալիստական պետությանը պետք է ավելի մեղմ
ու ավելի բարի-դրացիարար վերաբերվեն, քան նույնատիպ
բուրժուական պետություններին: Ինչո՞ւ պետք է նրանք խոր-
հրդային Միության թեկունքներն ավելի պակաս թվով լրտես-
ներ, վնասարարներ, ղիվերսանտներ ու մարդաստաններ ուղար-
կեն, քան ուղարկում են իրենց ազգակից բուրժուական պետու-
թյունների թիկունքները: Վո՞րտեղից եք դուք այդ վերցրել:
Մարքսիզմի տեսակետից ավելի ճիշտ չի՞ լինի արդյոք յենթա-
դրել, վոր բուրժուական պետությունները խորհրդային Միության
թիկունքները պետք է ուղարկեն կրկնակի ու յեռակի ավելի
վնասարարներ, լրտեսներ, ղիվերսանտներ ու մարդաստաններ,
քան վորեւե բուրժուական պետության թիկունքները:

Պարզ չե՞ արդյոք, վոր քանի դոյություն ունի կապիտալիս-
տական չըջապատումը, մեղանում դոյություն են ունենալու վը-
նասարարներ, լրտեսներ, ղիվերսանտներ ու մարդաստաններ,
վորոնց մեր թիկունքներն են ուղարկում ոտաբերկրյա պետու-
թյունների դործակալները:

Այս ամենի մասին մոռացել են մեր կուսակցական ընկերնե-
րը, և մոռանալով այդ մասին՝ հանկարծակի յեկած յեղան:

Ահա թե ինչու յապոն-գերմանական վոստիկանական պահ-
նորդական բաժնի տրոցկիստական դործակալների լրտեսային-
ղիվերսիոն աշխատանքը մեր վորոշ ընկերների համար բոլորո-
վին անսպասելի բան դուրս յեկավ:

III

ԱՐԴԻ ՏՐՈՑԿԻՋՍԸ

Այնուհետև: Պայքար մղելով տրոցկիստական դործակալների
դեմ՝ մեր կուսակցական ընկերները չեն նկատել, նրանց աչքից

վրելակել է, վոր այժմյան տրոցկիլովն արդեն այն չէ, ինչ նա յեղել է, ասենք, սրանից 7—8 տարի առաջ, վոր տրոցկիլովն և տրոցկիստներն այդ ժամանակում յենթարկվել են լուրջ ելուլուցիայի, վորն արմատապես փոխել է տրոցկիլովի դեմքը, վոր, նկատի ունենալով այդ, տրոցկիլովի դեմ միլիոն պայքարն էլ, նրա դեմ պայքարելու մեթոդներն էլ, պետք է արմատապես փոխվեն: Մեր կուսակցական ընկերները չեն նկատել, վոր տրոցկիլովն դադարել է բանվոր դասակարգի ներսում քաղաքական հոսանք լինելուց, վոր տրոցկիլովն բանվոր դասակարգի ներսում քաղաքական հոսանք լինելուց, ինչպիսին էր նա սրանից մի 7—8 տարի առաջ, վեր է ածվել այնպիսի վնասարարներ, դիվերսանտներ, լըր-տեսներ, ու մարդասպանների մերկապարանոց ու անսկզբունք մի բանդայի, վորոնք դործում են ոտարեկրկյա պետությունների հետախուզական օրգանների առաջադրանքներով:

Ի՞նչ բան է քաղաքական հոսանքը բանվոր դասակարգի ներսում: Քաղաքական հոսանքը բանվոր դասակարգի ներսում— դա մի այնպիսի խումբ կամ կուսակցություն է, վորն ունի իր վորոշակի քաղաքական կերպարանքը, պլատֆորմը, ծրագիրը, վորը չի թաղցնում և չի կարող թաղցնել իր հայացքները բանվոր դասակարգից, այլ ընդհակառակը, իր հայացքները պրոպագանդա յե անում բացերից ու աղնվորեն, բանվոր դասակարգի աչքերի առջև, վորը չի վախենում իր քաղաքական դեմքը բանվոր դասակարգին ցույց տալուց, չի վախենում իր իսկական նւպատակներն ու խնդիրները բանվոր դասակարգի առջև ցուցադրելուց, այլ ընդհակառակը, բացահայտ ու աղնվով կերպով գնում է բանվոր դասակարգի մեջ նրա համար, վորպեսզի նրան համոզի իր հայացքների ճշմարիտ լինելը: Տրոցկիլովն անցյալում, մի 7—8 տարի սրանից առաջ, այդպիսի քաղաքական հոսանքներից մեկն էր բանվոր դասակարգի ներսում, ճշմարիտ է, հակալենինյան և այդ պատճառով ևլ խորապես սխալ, բայց այնուամենայնիվ քաղաքական հոսանք:

Կարելի՞ չէ արդյոք ասել, վոր այժմյան տրոցկիլովն, ասենք 1936 թվականի տրոցկիլովն, քաղաքական հոսանք է հանդիսանում բանվոր դասակարգի ներսում: Վո՞չ, այդ բանը չի կարելի ասել: Ինչո՞ւ: Վորովհետև արդի տրոցկիստները վախենում են իրենց իսկական դեմքը բանվոր դասակարգին ցույց տալուց, վախենում են նրա առջև իրենց իսկական նպատակներն ու խնդիրները բաց անելուց, խնամքով թաղցնում են բանվոր դասակարգից իրենց քաղաքական կերպարանքը, վախենալով, վոր յեթե

բանվոր դասակարգն լոմանա իրենց իսկական մատուցությունները, կնդովի նրանց, վորպես խորթ մարդկանց և նրանց կքչի իրենից: Դրանով ևլ իսկապես բացատրվում է այն, վոր տրոցկիստական աշխատանքի հիմնական մեթոդն այժմ հանդիսանում է մոլ թե իրենց հայացքների բացահայտ ու աղնվով պրոպագանդան բանվոր դասակարգի մեջ, այլ իրենց հայացքների քողարկումը, իրենց հակառակորդների հայացքների ստորաքարշ ու քծնողական դավարանումը, իրենց սեփական հայացքների փարիսեյիական ու կեղծ կոսկրոտումը ցեխի մեջ:

1936 թվականի դատավարություն ժամանակ, յեթե հիշում եք, Կամենեվն ու Ջինովյեվը վճռականորեն ժխտում էյին, վոր իրենք վորեւ քաղաքական պլատֆորմ ունեն: Նրանք լիակատար հնարավորություն ունեյին դատավարության ժամանակ ծավալելու իրենց քաղաքական պլատֆորմը: Սակայն նրանք այդ չարին, հայտարարելով, վոր իրենք վոչ մի քաղաքական պլատֆորմ չունեն: Վոչ մի կասկած չի կարող լինել, վոր նրանք յերկուսն ևլ ստում էյին, ժխտելով իրենց պլատֆորմ ունենալը: Այժմ նույնիսկ կույրերը տեսնում են, վոր նրանք ունեցել են իրենց քաղաքական պլատֆորմը: Բայց նրանք ինչո՞ւ էյին ժխտում իրենց քաղաքական պլատֆորմ ունենալը: Վորովհետև նրանք վախենում էյին իրենց իսկական քաղաքական դեմքը բաց անելուց, նրանք վախենում էյին իՍՍՀՄ-ում կապիտալիզմի ռեստավրացիայի իրենց իսկական պլատֆորմը ցուցադրելուց, վախենալով, վոր այդպիսի պլատֆորմը զղվանք կառաջացնի բանվոր դասակարգի մեջ:

1937 թվականի դատավարության ժամանակ Պյատակովը, Ռադեկը և Սոկոլնիկովը կանգնեցին այլ ուղու վրա: Նրանք չէյին ժխտում, վոր տրոցկիստներն ու գինովյեվականները քաղաքական պլատֆորմ ունեն: Նրանք ընդունեցին, վոր իրենք վորոշակի քաղաքական պլատֆորմ ունեն, ընդունեցին և այդ պլատֆորմը ծավալեցին իրենց ցուցմունքների մեջ: Բայց ծավալեցին այն մոլ թե նրա համար, վոր կոչ անեն բանվոր դասակարգին, կոչ անեն ժողովրդին՝ պաշտպանելու տրոցկիստական պլատֆորմը, այլ նրա համար, վոր անիծեն և նշավակեն այն վորպես հակաժողովրդական և հակապրոլետարական մի պլատֆորմ: Կապիտալիզմի ռեստավրացիա, կոլտնտեսությունների ու խորհրդատեսությունների լիկվիդացիա, շահագործման սխտեմի վերականգնում, դաչինք Դերմանիայի ու Յապոնիայի ֆաշիստական ուժերի հետ՝ ինտերդային Միություն դեմ պատերազմը մոտեց-

նելու համար, հանուն պատերազմի և խաղաղության քաղաքական-
նության դեմ պայքարելու համար, Խորհրդային Միության տե-
րիտորիալ անդամահատում՝ հանձնելով Ուկրաինան գերմանա-
ցիներին, իսկ Պրիմորյեն՝ յապոնացիներին, Խորհրդային Միու-
թյան ռազմական պարտության նախապատրաստում՝ թշնամի
պետություններին նրա վրա հարձակվելու դեպքում և՛ վորպես
այդ խնդիրներն իրադրոժելու միջոց՝ վնասարարություն, դե-
վերսիա, անհատական տեղոր խորհրդային իշխանության ղեկա-
վարներին դեմ, լրտեսություն հողուտ գերման-յապոնական Փա-
շտական ուժերի—այս և այժմյան տրոցկիզմի քաղաքական
այն պատժորմը, վորը ծավալեցին Պյատակովը, Ռադեկը և Սո-
կոլնիկովը: Հասկանալի չէ, վոր այդպիսի պատժորմը տրոց-
կիստները չէին կարող չթաղցնել ժողովրդից, բանվոր դասա-
կարգից: Յեւ նրանք այն թաղցնում եյին վոչ միայն բանվոր
դասակարգից, այլ նաև տրոցկիստական մասսայից, և վոչ մե-
այն տրոցկիստական մասսայից, այլ նույնիսկ ղեկավար տրոց-
կիստական վերնախավից, վորը բաղկացած եր 30—40 հողուց
կազմված մարդկանց փոքրաթիվ խմբակից: Յերբ Ռադեկն ու
Պյատակովը Տրոցկուց թուլյություն են պահանջել տրոց-
կիստներին 30—40 հողուց բաղկացած փոքրիկ կոնֆերենցիա դու-
մարելու՝ այդ պատժորմի բնույթի մասին ինֆորմացիա տալու
համար, Տրոցկին այդ արգելել և նրանց, ասելով, թե նպատա-
կահարմար չէ պատժորմի իրական բնույթի մասին խոսել տրոց-
կիստներին նույնիսկ փոքրիկ խմբակի հետ, վորովհետև նման
«ոպերացիան» կարող և պառակտում առաջացնել:

«Քաղաքական գործիչներ», վորոնք թաղցնում են իրենց հա-
յացքները, իրենց պատժորմը վոչ միայն բանվոր դասակարգից,
այլ նաև տրոցկիստական մասսայից, և վոչ միայն տրոցկիստա-
կան մասսայից, այլ նաև տրոցկիստների ղեկավար վերնախա-
վից—այս և արդի տրոցկիզմի կերպարանքը:

Բայց դրանից բխում և, վոր արդի տրոցկիզմն այլևս չի
կարելի քաղաքական հոսանք անվանել բանվոր դասակարգի մեջ:

Արդի տրոցկիզմը քաղաքական հոսանք չէ բանվոր դասա-
կարգի մեջ, այլ վնասարարների, դեմոկրատների, հետախույզ-
ների, լրտեսների, մարդասպանների մի անսկզբունք և գաղա-
փարադոքի բանդա, բանվոր դասակարգի վոխերիմ թշնամիներ-
ի մի բանդա, վորոնք ոտարերկրյա պետությունների հեռախոս-
զական որդանների մոտ գործում են վարձով:

Այս և տրոցկիզմի վերջին 7—8 տարվա եվոլուցիայի անվիճե-
լի արդյունքը:

Այս և տարբերությունն անցյալի տրոցկիզմի և այժմյան
տրոցկիզմի միջև:

Մեր կուսակցական ընկերներին սխալն այն և, վոր նրանք
չեն նկատել անցյալի տրոցկիզմի և այժմյան տրոցկիզմի այդ
խոր տարբերությունը: Նրանք չեն նկատել, վոր տրոցկիստների
արդեն վաղուց դադարել են դադարաբախտ մարդիկ լինելուց,
վոր տրոցկիստներն արդեն վաղուց դարձել են մեծ ճանապարհի
ավազակներ՝ ընդունակ ամեն մի դարչնելության, ընդունակ
ամեն մի նողկալիության, ընդհուպ մինչև լրտեսությունն ու
իրենց հայրենիքին ուղղակի դավաճանելը, միայն թե կարողա-
նան վատություն անել խորհրդային պետությանը և խորհրդա-
յին իշխանությանը: Նրանք այդ նկատեցին, ուստի և չկարո-
ղացան իր ժամանակին վերակառուցվել, վորպեսզի պայքար
մղեն տրոցկիստների դեմ նոր ձևով, ավելի վճռաբար:

Ահա թե ինչու տրոցկիստներին վերջին տարիների նողկալիու-
թյունները մեր միջանի կուսակցական ընկերներին համար կա-
տարյալ անակնկալ հանդիսացան:

Այնուհետև: Վերջապես, մեր կուսակցական ընկերները չեն
նկատել այն, վոր եյական տարբերություն կա մի կողմից այժ-
մյան վնասարարների ու դեմոկրատների միջև, վորոնց մեջ
Փաշիզմի տրոցկիստական դործակալները բավական ակտիվ դեր
են խաղում, և մյուս կողմից Ծախտի ժամանակների վնասա-
րարների ու դեմոկրատների միջև:

Առաջին: Ծախտիականները և արդյունաբերական կուսակ-
ցության անդամները մեզ համար բացահայտորեն խորթ մարդիկ
եյին: Նրանք մեծ մասամբ նախկին ձեռնարկատերեր եյին, հին
տերերի ժամանակվա նախկին վառավարիչներ, հին ակցիոներա-
կան ընկերությունների նախկին անդամներ, կամ պարզապես
հին բուրժուական մասնադետներ, վորոնք քաղաքականապես
բացահայտորեն թշնամի եյին մեզ: Մեր մարդկանցից վոչ վոք
չեր տարակուսում այդ պարոնների քաղաքական դեմքի իսկու-
թյան նկատմամբ: Ասենք, շախտիականներն իրենք ել չէին թաղ-
ցնում իրենց թշնամական վերաբերմունքը խորհրդային հասա-
րակակարգի նկատմամբ: Ձի կարելի նույնն ասել այժմյան վնա-
սարարների ու դեմոկրատների, տրոցկիստների մասին: Այժմյան
վնասարարներն ու դեմոկրատները, տրոցկիստները, դրանք մեծ
մասամբ գրգռում կուսակցական տոմս ունեցող կուսակցական

մարդիկ են, — հետևաբար, ձևականորեն վոչ խորթ մարդիկ: Յեթե հին վնասարարները մեր մարդկանց դեմ եյին դնում, ապա նոր վնասարարները, ընդհակառակը, քծնում են մեր մարդկանց առջև, դուժարանում են մեր մարդկանց, ստորաքաշում թշուրս են անում նրանց առջև՝ նրա համար, վորպեսզի վստահութիւն ձեռք բերեն: Ինչպէս տեսնում եք, տարբերութիւնն եյալիս ե:

Յերկրորդ: Շախտիականները ու արդշունարեական կուսակցութեան անդամները ուժն այն եր, վոր նրանք ալելի կամ պակաս չափով անհրաժեշտ տեխնիկական գիտելիքներ տեր եյին, մինչդեռ մեր մարդիկ, վորոնք չունեյին այդպիսի գիտելիքներ, հարկադրված եյին սովորել նրանցից: Այդ հանդամանքը Շախտի ժամանակաշրջանի վնասարարներին մեծ առավելութիւն եր տալիս, նրանց հնարավորութիւնն եր տալիս վնասարարութիւն անելու աղաւս ու անարդել, նրանց հնարավորութիւնն եր տալիս մեր մարդկանց խաբելու տեխնիկայիս: Նույնը չեն այժմյան վնասարարները, որոցկիստները: Այժմյան վնասարարները վոչ մի տեխնիկական առավելութիւն չունեն մեր մարդկանց համեմատութեամբ: Ընդհակառակը, տեխնիկայիս մեր մարդիկ ալելի պատրաստված են, քան այժմյան վնասարարները, քան որոցկիստները: Շախտի ժամանակաշրջանից մինչեւ մեր որերն անցած ժամանակիս ընթացքում մեզ մոտ աճել են տասնյակ-հազարավոր իսկական, տեխնիկայիս կուլիված բուլբուլիկյան կադրեր: Կարելի չեր հիշատակել հազարավոր ու տասնյակ-հազարավոր տեխնիկայիս աճած բուլբուլիկյան ղեկավարները, վորոնց համեմատութեամբ այդ բոլոր Պլատոնիկներն ու Լիվիցները, Շեռտովներն ու Բոգոսլովսկիները, Մուրավյովներն ու Դորոքինսկիները դատարկ շաղակրատներ եւ նախապատրաստական դասարանի աշակերտներ են տեխնիկական պատրաստութեան տեսակետից: Այդ դեպքում ինչի՞ մեջ ե արդի վնասարարների, որոցկիստների ուժը: Նրանց ուժը կուսակցական տոմարի մեջ, կուսակցական տոմար ունենալու մեջ ե: Նրանց ուժն այն ե, վոր կուսակցական տոմար քաղաքական վստահութիւնն ե տալիս նրանց եւ նրանց համար մուտք ե բաց անում դեպի մեր բոլոր հիմնարկներն ու կազմակերպութիւնները: Նրանց առավելութիւնն այն ե, վոր կուսակցական տոմար ունենալով ե իրենց խորհրդային իշխանութեան բարեկամ ձեռնհասով, նրանք խաբում եյին մեր մարդկանց քաղաքականապես, ի չարն եյին դործ դնում վստահութիւնը, վնասարարութիւնն եյին անում սուսուկուս եւ մեր պետական դադանիքները հայտնում Խորհրդային Միութեան թշնամիներին:

Մի «առավելութիւն», վորը կասկածելի չե իր քաղաքական ու բարոյական արժեքով, բայց այնուամենայնիւ «առավելութիւն» ե: Այդ «առավելութեամբ» ել հենց բացատրվում ե այն հանգամանքը, վոր որոցկիստական վնասարարները, վորպես կուստոմ-սավոր մարդիկ, վորոնք մուտք ունեյին մեր հիմնարկներին ու կազմակերպութիւններին բոլոր տեղերը, ուղղակի դուռ հանդիսացան ոտարեկիրյա պետութիւններին հետախուզական որդաններին համար:

Մեր վորոչ կուսակցական ընկերների սխալն այն ե, վոր նրանք չեն նկատել, չեն հասկացել հին եւ նոր վնասարարների միջեւ, շախտիականների ու որոցկիստների միջեւ յեղած այդ ամբողջ տարբերութիւնը ե, չեն նկատել այդ, չեն կարողացել ժամանակին վերահասուցվել նոր վնասարարների դեմ նոր ձևով պայքար մղելու համար:

IV.

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՁՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՍՏՎԵՐՈՑ ԿՈՂՄԵՐԸ

Մրանք են մեր միջազգային ու ներքին դրութեան բնադաւա-ռից վերցված հիմնական դատերը, վորոնց մասին մոռացել են կամ վորոնք չեն նկատել մեր շատ կուսակցական ընկերներ:

Ահա թե ինչու մեր մարդիկ հանկարծակի յեկան վնասարարութեան ե դիվերսիայի դործում վերջին տարիներս տեղի ունեցած դեպքերից:

Կարող են հարց տալ. բայց ինչո՞ւ մեր մարդիկ չեն նկատել այդ ամենը, ինչո՞ւ նրանք մոռացել են այդ ամենի մասին:

Վորոքից առաջ յեկան այդ բոլոր՝ մոռացկոտութիւնը, կուրութիւնը, անհոգութիւնը, բարեհոգութիւնը:

Այդ մի որդանական արատ չե՞ արդո՞ք մեր մարդկանց աշխատանքի մեջ:

Վո՞չ, այդ որդանական արատ չե: Այդ ժամանակավոր յերեւոյթ ե, վորը կարող ե արագորեն լիկվիդացիայի յենթարկվել մեր մարդկանց կողմից վորոչ ջանքերի առկայութեան դեպքում:

Ուրեմն ինչո՞ւմն ե բանը:

Բանն այն ե, վոր մեր կուսակցական ընկերները վերջին տարիներում ամբողջապես կլանված են յեղել տնտեսական աշխատանքով, նրանք ծայր աստիճանի տարված են յեղել տնտեսական

հանրապետություններով, և տարված լինելով այդ ամբողջ դործով, մոռացել են մնացած ամեն բանի մասին, յերեսի վրա յեն թողել բոլոր մնացածը:

Բանն այն է, վոր տարված լինելով տնտեսական հանրապետություններով, նրանք այդ դործի մեջ սկսեցին տեսնել ամեն բանի սկիզբն ու վերջը. իսկ այնպիսի դործերին, ինչպիսիք են խորհրդային Միության միջադպրոցի դրությունը, կապիտալիստական շրջապատումը, կուսակցության քաղաքական աշխատանքի ուժեղացումը, պայքարը միասարարության դեմ և այլն, պարզապես սկսեցին ուշադրություն չդարձնել, կարծելով, վոր այդ բոլոր հարցերը յերկրորդական կամ նույնիսկ յերրորդական դործ են ներկայացնում:

Հանրապետությունները և նվաճումներն իհարկե մեծ դործ են: Մեր հանրապետությունները սոցիալիստական շինարարության բնագավառում իսկապես հսկայական են: Բայց հանրապետությունները, ինչպես և աշխարհում ամեն բան, ունեն նաև իրենց սովորաբար կողմերը: Քաղաքականության մեջ քիչ փորձառություն ունեցող մարդկանց մոտ մեծ հանրապետությունն ու մեծ նվաճումները հաճախ ծնում են անհոգություն, բարեհոգություն, ինքնադոհու-թյուն, չափից դուրս ինքնավստահություն, ամբարտաւանություն, սլարձենկոտություն: Դուք չեք կարող ժխտել, վոր վերջին ժամանակներս մեղանում անթիվ ու անհամար պարձենկոտ-ներ են յերևացել: Զարմանալի չէ, վոր սոցիալիստական շինարարության բնագավառում ձեռք բերված մեծ ու լուրջ հանրապետությունների այս իրադրության մեջ ստեղծվում են պարձենկոտու-թյան տրամադրություններ, մեր հանրապետությունների պարադա-յին մանիֆեստացիայի տրամադրություններ, ստեղծվում են մեր թշնամիների ուժերը թերադնահատելու տրամադրություններ, և վորպես այդ ամենի հետևանք—յերևան է դալիս քաղաքական կուրու-թյունը:

Այստեղ յես պետք է միջանի խոսք ասեմ հանրապետությունների հետ կապված վտանգների մասին, նվաճումների հետ կապված վտանգների մասին:

Դժվարությունների հետ կապված վտանգների մասին մենք փորձով գիտենք: Ահա արդեն միջանի տարի յե, վոր պայքար ենք մղում այդ տեսակ վտանգների դեմ և պետք է ասել՝ վոչ առանց հանրապետության: Վոչ—կայուն մարդկանց մոտ դժվարու-թյունների հետ կապված վտանգները հաճախ առաջ են բերում

վհատություն, իր ուժերին չհավատալու տրամադրություններ, պեսսիմիզմի տրամադրություններ: Յուր, ընդհանրապես, այնտեղ, վորտեղ դործը վերաբերում է դժվարություններից բղխող վը-տանգները հաղթահարելուն, մարդիկ կոպիտա են այդ պայքա-րում և պայքարից դուրս են դալիս վորպես իրոք պողպատակու-թյունիկներ: Այս է դժվարությունների հետ կապված վտանգնե-րի բնությունը: Սրանք են դժվարությունները հաղթահարման արդյունքները:

Բայց կան այլ տեսակ վտանգներ, հանրապետությունների հետ կապված վտանգներ, նվաճումների հետ կապված վտանգներ: Այո՛, այո՛, ընկերներ, հանրապետությունների հետ, նվաճումների հետ կապված վտանգներ: Այդ վտանգների ելույթունն այն է, վոր քաղաքականության մեջ քիչ փորձված և շատ բան չտեսած մարդկանց մոտ հանրապետությունների իրադրությունը,—հանրապետ-թյուն՝ հանրապետության հետևից, նվաճում՝ նվաճման հետևից, պլանների գերակատարում՝ գերակատարման հետևից,—առաջ է անհոգության ու ինքնադոհու-թյան տրամադրություն-ներ, ստեղծում է պարադային հանդեսներ ի և փոխադարձ վող-նների միջոցով, վորոնք սպանում են չափի զգացումը և բթացնում քաղաքական հոտառությունը, ապամոգնիստացնում են մարդկանց և մղում դեպի այն, վոր նրանք դալիններ իրա:

Զարմանալի չէ, վոր ամբարտաւանության և ինքնադոհու-թյան այդ արբեցնող միջոցորտում, պարադային մանիֆեստա-ցիաների և աղմկալից ինքնադոհու-թյան միջոցորտում մարդիկ մոռանում են մեր յերկրի ճակատադրի համար առաջնակարգ նշանակություն ունեցող միջանի ելական փաստերի մասին, մարդիկ սկսում են չնկատել այդպիսի անախորժ փաստերը, ինչ-պիսիք են կապիտալիստական շրջապատումը, միասարարության նոր ձևերը, մեր հանրապետությունների հետ կապված վտանգները և այլն: Կապիտալիստական շրջապատում: Բայց չե՞ վոր դա դա-տարի բան է: Ի՞նչ նշանակություն կարող է ունենալ ինչ—վոր կապիտալիստական շրջապատում, յեթե մենք կատարում ու գե-րակատարում ենք մեր տնտեսական պլանները: Վնասարարու-թյան նոր ձևեր, պայքար տրոցիկիզմի դեմ: Այդ բոլորը դա-տարի բաներ են: Ի՞նչ նշանակություն կարող է ունենալ այդ ըս-տով մանրուշքը, յերբ մենք կատարում ու գերակատարում ենք մեր տնտեսական պլանները: Կուսակցական կանոնադրությո՞ւն, կուսորդանների ընտրականությո՞ւն, կուսակցական ղեկավարների հաշվետվությո՞ւն կուսակցական մասսայի առջև: Կարիք կա՞

հանդուգություններով, և տարված լինելով այդ ամբողջ գործով, մոռացել են մնացած ամեն բանի մասին, յերեսի վրա յեն թողել բոլոր մնացածը:

Բանն այն է, վոր տարված լինելով տնտեսական հանդուգություններով, նրանք այդ գործի մեջ սկսեցին տեսնել ամեն բանի սկիզբն ու վերջը՝ իսկ այնպիսի գործերին, ինչպիսիք են խորհրդային Միության միջազգային դրուժյունը, կապիտալիստական շրջապատումը, կուսակցության քաղաքական աշխատանքի ուժեղացումը, սլաքարը միասարարուժյան դեմ և այլն, պարզապես սկսեցին ուշադրություն չդարձնել, կարծելով, վոր այդ բոլոր հարցերը յերկրորդական կամ նույնիսկ յերրորդական գործ են ներկայացնում:

Հանդուգությունները և նվաճումներն իհարկե մեծ գործ են: Մեր հանդուգությունները սոցիալիստական շինարարության բնագավառում՝ իսկապես հսկայական են: Բայց հանդուգությունները, ինչպես և աշխարհում ամեն բան, ունեն նաև իրենց սովորուկով: Քաղաքականության մեջ քիչ փորձառություն ունեցող մարդկանց մոտ մեծ հանդուգություններն ու մեծ նվաճումները հաճախ ծնում են անհոգություն, բարեհոգություն, ինքնադուրսություն, չափից դուրս ինքնապատահություն, ամբարտապանություն, սլաքենկություն: Դուք չեք կարող ժխտել, վոր վերջին ժամանակներս մեղանում անթիվ ու անհամար պարծենկոտներ են յերևացել: Զարմանալի չէ, վոր սոցիալիստական շինարարության բնագավառում ձեռք բերված մեծ ու լուրջ հանդուգությունների այս իրադրության մեջ ստեղծվում են պարծենկոտության տրամադրություններ, մեր հանդուգությունների պարագային մանիֆեստացիայի տրամադրություններ, ստեղծվում են մեր թշնամիների ուժերը թերազնահատելու տրամադրություններ, մեր ուժերը գերադնահատելու տրամադրություններ, և վորպես այդ ամենի հետևանք—յերևան է դալիս քաղաքական կուրուժյունը:

Այստեղ յես պետք է միջանի խոսք ասեմ հանդուգությունների հետ կապված վտանգների մասին, նվաճումների հետ կապված վտանգների մասին:

Դժվարությունների հետ կապված վտանգների մասին մենք փորձով դիտենք: Ահա արդեն միջանի տարի յե, վոր պայքար ենք մղում այդ տեսակ վտանգների դեմ և պետք է ասել՝ վուչ առանց հանդուգության: Վուչ—կայուն մարդկանց մոտ դժվարությունների հետ կապված վտանգները հաճախ առաջ են բերում

վհատություն, իր ուժերին չհավատալու տրամադրություններ, պեսսիմիզմի տրամադրություններ: Յեվ, ընդհանառաւը, այնտեղ, վորտեղ գործը վերաբերում է դժվարություններից բղխող վերտանդները հաղթահարելուն, մարդիկ կոփվում են այդ սլաքարում և պայքարից դուրս են դալիս վորպես իրոք պողպատակուրուլչիկներ: Այս է դժվարությունների հետ կապված վտանգների բնությունը: Սրանք են դժվարությունների հաղթահարման արդյունքները:

Բայց կան այլ տեսակ վտանգներ, հանդուգությունների հետ կապված վտանգներ, նվաճումների հետ կապված վտանգներ: Այո՛, այո՛, ընկերներ, հանդուգությունների հետ, նվաճումների հետ կապված վտանգներ: Այդ վտանգների եյուրյունն այն է, վոր քաղաքականության մեջ քիչ փորձված և շատ բան չտեսած մարդկանց մոտ հանդուգությունների իրադրությունը, — հանդուգություն՝ հանդուգության հետևից, նվաճում՝ նվաճման հետևից, պլանների գերակատարում՝ գերակատարման հետևից, — առաջ է բերում անհոգության ու ինքնադուրսության տրամադրություններ, ստեղծում է պարագային հանդեսների և փոխադարձ վողջունների միջոցով, վորոնք սպանում են չափի զգացումը և բխացնում քաղաքական հոտառությունը, ապամադնխացնում են մարդկանց և մղում դեպի այն, վոր նիրհեն դավինների վրա:

Զարմանալի չէ, վոր ամբարտապանության և ինքնադուրսության այդ արբեցնող միջոցով, պարագային մանիֆեստացիաների և աղմկալից ինքնադուրսության միջոցով մարդիկ մոռանում են մեր յերկրի ճակատադրի համար առաջնակարգ նշանակություն ունեցող միջանի եյական փաստերի մասին, մարդիկ սկսում են չնկատել այդպիսի անախորժ փաստերը, ինչպիսիք են կապիտալիստական շրջապատումը, միասարարուժյան պիսիք են կապիտալիստական շրջապատում: Բայց չե՞ վոր դա դատարկ բան է: Ի՞նչ նշանակություն կարող է ունենալ ինչ—վոր կապիտալիստական շրջապատում, յեթե մենք կատարում ու գերակատարում ենք մեր տնտեսական պլանները: Վնասարարությունն արդե՞ք, պայքար արողիկովի դեմ: Այդ բոլորը դատարկ բաներ են: Ի՞նչ նշանակություն կարող է ունենալ այդ բոտանքները, յերբ մենք կատարում ու գերակատարում ենք մեր տնտեսական պլանները: Կուսակցական կանոնադրություն, կուսորդանների ընտրականություն, կուսակցական ղեկավարների հաշվետվություն կուսակցական մասսայի առջև: Կարիք կա՞

աբդյոք այդ բոլորի: Արժե՞ միթե ընդհանրապես գլուխ ցավաց-
նել այդ բոլոր մանրունքների համար, յեթե մեղանում տնտեսու-
թյունն աճում է, իսկ բանվորների և գյուղացիների նյութական
դրուժյունն ավելի ու ավելի յե բարելավվում: Այդ բոլորը դա-
տարկ բաներ են: Պլանները գերակատարում ենք, մեղ մոտ կու-
սակցությունը վատ չէ, կուսակցության կենտկոմը նույնպես
վատ չէ, — ել ի՞նչ է պետք մեզ: Տարրինակ մարդիկ են նստած
այնտեղ՝ Մոսկվայում, կուսակցության կենտկոմում — ինչ-վոր
հարցեր են հնարում, խոսում են ինչ-վոր վնասարարության մա-
սին, իրենք չեն քնում, ուրիշներին ել չեն թողնում քնելու...

Ահա ձեզ ակնառու որինակ, թե ինչպես հեշտությամբ և
«պարզ կերպով» քաղաքական կուրուժյամբ են վարակվում մեր
միջանի անիորձ ընկերները՝ տնտեսական հաջողություններով
գլխապտույտ կերպով տարվելու հետևանքով:

Սրանք են հաջողությունների հետ, նվաճումների հետ կապ-
ված վտանգները:

Սրանք են պատճառները, վոր մեր կուսակցական ընկերնե-
րը, տարվելով տնտեսական հաջողություններով, մոռացել են
միջադպին ու ներքին բնույթի փաստերի մասին, վորոնք եյա-
կան նշանակութուն ունեն խորհրդային Միության համար, և
չեն նկատել մի ամբողջ շարք վտանգներ, վորոնք չընկալատել են
մեր յերկիրը:

Սրանք են մեր անհոգության, մոռացկոտության, բարեհոգու-
թյան, քաղաքական կուրուժյան արմատները:

Սրանք են մեր տնտեսական ու կուսակցական աշխատանքի
թերությունների արմատները:

V

ՄԵՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ի՞նչպես վերացնել մեր աշխատանքի այս թերությունները:

Ի՞նչ է հարկավոր անել դրա համար:

Անհրաժեշտ է իրականացնել հետևյալ միջոցառումները.

1) Անհրաժեշտ է նախ և առաջ այս կամ այն գերատեսչու-
թյան գծով «ընթացիկ հարցերի» մեջ խրված մեր կուսակցական
ընկերների ուշադրութունը չընել միջադպին և ներքին բնույթի
քաղաքական մեծ հարցերի կողմը:

2) Անհրաժեշտ է մեր կուսակցության քաղաքական աշխա-
տանքը հասցնել հարկ յեղած բարձրության, անկյունաքար դարձ-

նելով կուսակցական, խորհրդային և տնտեսական կադրերի քա-
ղաքական լուսավորության ու բուլլետենյան կուլման խնդիրը:

3) Անհրաժեշտ է պարզաբանել մեր կուսակցական ընկերնե-
րին, վոր տնտեսական հաջողությունները, վորոնց նշանակու-
թյունն անվիճելիորեն շատ մեծ է և վորոնց մենք ձգտելու ու
հասնելու յենք նաև առաջիկայում՝ որ-որի վրա, տարեցտարի, —
այնուամենայնիվ չեն սպառում մեր սոցիալիստական շինարարու-
թյան ամբողջ դործը:

Պարզաբանել, վոր ստվերոտ կողմերը, վորոնք կապված են
տնտեսական հաջողությունների հետ և արտահայտվում են ինք-
նագոհությամբ, անհոգությամբ, քաղաքական հոտառության
բթացմամբ, կարող են վերացվել միայն այն դեպքում, յեթե
տնտեսական հաջողությունները գուգակցվում են կուսակցական
շինարարության և մեր կուսակցության քաղաքական ծավալուն
աշխատանքի հաջողությունների հետ:

Պարզաբանել, վոր տնտեսական հաջողություններն իրենք,
դրանց հաստատուն և տեական լինելը, ամբողջությամբ ու լի-
վին կախված են կուսակցական-կադմակերպական և կուսակցա-
կան-քաղաքական աշխատանքի հաջողություններից, վոր առանց
այդ սլայմանի տնտեսական հաջողությունները կարող են ավա-
զի վրա կառուցված դուրս դալ:

4) Անհրաժեշտ է հիշել և յերբեք չմոռանալ, վոր կապիտա-
լիստական շրջապատումն այն հիմնական փաստն է հանդիսանում,
վորը վորոշում է խորհրդային Միության միջադպին դրու-
թյունը:

Հիշել և յերբեք չմոռանալ, վոր քանի կա կապիտալիստա-
կան շրջապատումը, կլինեն նաև վնասարարներ, դիվերսանտ-
ներ, լրտեսներ, տեռորիստներ, վորոնց խորհրդային Միության
թիկունքներն են ուղարկում ռտարերկրյա պետությունների հե-
տախուդական որդանները, հիշել այդ մասին և պայքար մղել այն
ընկերների դեմ, վորոնք թերազնահատում են կապիտալիստական
շրջապատման փաստի նշանակութունը, վորոնք թերազնահա-
տում են վնասարարության ուժերն ու նշանակությունը:

Պարզաբանել մեր կուսակցական ընկերներին, վոր վոչ մի
տեսակ տնտեսական հաջողություն, վորքան ել այն մեծ լինի,
չի կարող չեղյալ դարձնել կապիտալիստական շրջապատման
փաստը և այդ փաստից բղխող արդյունքները:

Ձևոք առնել անհրաժեշտ միջոցներ նրա համար, վորպեսդի
մեր ընկերները, կուսակցական ու վոչ-կուսակցական բուլլետեն-

րը, հնարավորութիւն ունենան ծանոթանալու ոտարները յայտնաբերելու որդանների վնասարար-դիվերսիոն և լրտեսային աշխատանքի նպատակներին ու խնդիրներին, պրակտիկային ու տեխնիկային:

5) Անհրաժեշտ է պարզաբանել մեր կուսակցական ընկերներին, վոր տրոցկիստները, վորոնք ներկայացնում են ոտարները յայտնաբերելու որդանների դիվերսիոն-վնասարար ու լրտեսային աշխատանքի ակտիվ տարրերը, վաղուց արդեն դադարել են բան-վոր դասակարգի ներսում քաղաքական հոսանք լինելուց, վոր նրանք վաղուց արդեն դադարել են ծառայելուց վորեն դադարա-բի, վորը համատեղելի լինի բանվոր դասակարգի շահերի հետ, վոր նրանք վեր են ածվել վնասարարների, դիվերսիոնների, լրտեսների, մարդասպանների անսկզբունք ու դադարաբանների մի բանդայի, վորոնք ոտարները յայտնաբերելու որդանների մոտ աշխատում են վարձով:

Պարզաբանել, վոր արդի տրոցկիզմի դեմ մղվող պայքարում այժմ հարկավոր են վոչ թե հին մեթոդներ, վոչ թե դիսկուսիա-յի մեթոդներ, այլ նոր մեթոդներ, արմատախիլ անելու և ջախ-ջախելու մեթոդներ:

6) Անհրաժեշտ է պարզաբանել մեր կուսակցական ընկերներին արդի վնասարարների և Շախտիի ժամանակաշրջանի վնասարարների միջև յեղած տարբերութունը, պարզաբանել, վոր յեթե Շախտիի ժամանակաշրջանի վնասարարները մեր մարդկանց խաբում էին տեխնիկայով, ոգտադործելով նրանց տեխնիկական հետամնացութունը, ապա արդի վնասարարները, վորոնք ունեն կուսակցական տոմս, մեր մարդկանց խաբում են իրենց նկատ-մամբ՝ վորպես կուսակցության անդամների նկատմամբ՝ յեղած քաղաքական վստահությամբ, ոգտադործելով մեր մարդկանց քաղաքական անհոգությունը:

Անհրաժեշտ է տեխնիկային տիրապետելու հին լողունը, վորը համապատասխանում էր Շախտիի ժամանակաշրջանին, լրացնել կադրերի քաղաքական դաստիարակության, բոլշևիզմին տիրապետելու և մեր քաղաքական դյուրահալատությունը լիկ-վիզացիայի յենթարկելու լողունով, մի լողունով, վորը լիո-վին համապատասխան լինի այժմյան մեր ապրած ժամանակա-շրջանին:

Կարող են հարցնել, թե չե՞ր կարելի արդյոք որանց մի տասը տարի առաջ, Շախտիի ժամանակաշրջանում միանդամից տալ յերկու լողուններն ել-թե՛ առաջին լողունը՝ տեխ-

նիկային տիրապետելու մասին, թե՛ յերկրորդ լողունը՝ կադրերի քաղաքական դաստիարակության մասին: Վո՛չ, չե՛ր կարելի: Մեզանում, բոլշևիկյան կուսակցության մեջ, գոր-ծերն այդպես չեն կատարվում: Հեղափոխական շարժման շրջադարձային մոմենտներում միշտ առաջ է քաշվում մեկ վորեն հիմնական լողունը, վորպես հանդուցային, նրա հա-մար, վորպեսդի նրան կառչելով, նրա միջոցով ձեռք առվի ամբողջ շղթան: Լենինն այսպես է սովորեցրել մեզ, դուք հիմ-նական ողակը մեր աշխատանքի շղթայի մեջ, կառչեցե՛ք դրան և ձեռքե՛ք այն նրա համար, վորպեսդի նրա միջոցով դուք քա-չենք ամբողջ շղթան և առաջ ընթանանք: Հեղափոխական շարժ-ման պատմությունը ցույց է տալիս, վոր այդ տակտիկան միակ ճիշտ տակտիկան է: Շախտիի ժամանակաշրջանում մեր մարդ-կանց թուլությունն իրենց տեխնիկական հետամնացության մեջ էր: Վոչ թե քաղաքական, այլ տեխնիկական հարցերն էին այն ժամանակ մեր թույլ տեղը կաղմում: Ինչ վերաբերում է այն ժամանակվա վնասարարների նկատմամբ մեր ունեցած քաղաքա-կան վերաբերմունքին, ապա այն միանգամայն պարզ էր, վոր-պես բոլշևիկների վերաբերմունք քաղաքականապես խորթ մարդ-կանց նկատմամբ: Մեր այդ տեխնիկական թուլությունը մենք վե-րացրինք նրանով, վոր տվինք տեխնիկային տիրապետելու լո-ղունը և անցած ժամանակաշրջանում դաստիարակեցինք տա-նյակ ու հարյուր-հազարավոր տեխնիկապես կոփված բոլշևի-կյան կադրեր: Այլ բան է այժմ, յերբ մենք արդեն ունենք տեխ-նիկապես կոփված բոլշևիկյան կադրեր, և յերբ վնասարարների դեմ հանդես են դալիս վոչ թե բացահայտորեն խորթ մար-դիկ, վորոնք, ասենք նաև այն, վոչ մի տեխնիկական առավելու-թյուն չունեն մեր մարդկանց համեմատությամբ, այլ այնպիսի մարդիկ, վորոնք կուսակցական տոմս ունեն և վայելում են կու-սակցության անդամի բոլոր իրավունքները: Այժմ մեր մարդ-կանց թուլությունը վոչ թե տեխնիկական հետամնացությունն է, այլ քաղաքական անհոգությունը, կույր վստահությունը պատա-հականորեն կուսակցական տոմս ստացած մարդկանց նկատմամբ, մարդկանց վոչ թե ըստ նրանց քաղաքական դեկլարացիաների, այլ ըստ նրանց աշխատանքի արդյունքների ստուգելու բացակայու-թյունը: Այժմ մեզ համար հանդուցային հարց է հանդիսանում վոչ թե մեր կադրերի տեխնիկական հետամնացության վերացու-մը, վորովհետև հիմնականում այդ արդեն վերացված է, այլ քաղաքական անհոգության և պատահականորեն կուսակցական

տոմս օտաջած վնասարարների նկատմամբ յեղած քաղաքական դուրսահանումը վերացումը:

Այս ե արմատական տարբերությունը կադրերի համար մղվող պայքարի գործում՝ Շախտիի ժամանակաշրջանի հանգուցային հարցի և ներկայիս ժամանակաշրջանի հանգուցային հարցի միջև:

Ահա թե ինչու մենք սրանից տասը տարի առաջ չենք կարող տալ և չպետք է տայինք միանգամից յերկու լողուն՝ թե՛ տեխնիկային տիրապետելու լողունը և թե՛ կադրերի քաղաքական դաստիարակության լողունը:

Ահա թե ինչու տեխնիկային տիրապետելու հին լողունը անհրաժեշտ է այժմ լրացնել նոր լողունով՝ բոլշևիզմին տիրապետելու, կադրերի քաղաքական դաստիարակության և մեր քաղաքական անհոգությունը վերացնելու լողունով:

7) Անհրաժեշտ է ջախջախել և դեն դրել այն նեխած թեորիան, թե մեր յուրաքանչյուր առաջնադասումով դասակարգային պայքարը մեզանում պետք է, իբրև թե, ավելի ու ավելի մարի, թե մեր հաջողություններին զուգընթաց, դասակարգային թշնամին, իբրև թե, ավելի ու ավելի ձեռնասուռն է դառնում:

Դա միայն նեխած թեորիա չէ, այլև վտանգավոր թեորիա չէ, վորովհետև այն ընկնում է մեր մարդկանց, թակարդի մեջ է գցում նրանց, իսկ դասակարգային թշնամուն հնարավորություն է տալիս կաղճակելու՝ խորհրդային իշխանության դեմ պայքար մղելու համար:

Ընդհակառակը, վորքան ավելի առաջ ընթանանք, վորքան ավելի մեծ հաջողություններ ունենանք, այնքան ավելի դադարելու յեն ջախջախված չահագործող դասակարգերի մնացորդները, այնքան ավելի շուտ պետք է դիմեն նրանք պայքարի ավելի սուր ձևերի, այնքան ավելի վատություն են անելու նրանք խորհրդային պետությանը, այնքան ավելի կառչելու յեն պայքարի ամենակատաղի միջոցներին, վորպես դատապարտվածներ լի վերջին միջոցների:

Պետք է նկատի ունենալ, վոր ջախջախված դասակարգերի մնացորդները իՍՋՄ-ում միայնակ չեն: Նրանք ուղղակի ոժանդակություն ունեն իՍՋՄ-ի սահմաններից դուրս գտնվող մեր թշնամիներից: Սխալ կլիներ կարծել, թե դասակարգային պայքարի սփերան սահմանափակված է իՍՋՄ-ի սահմաններով: Յեթե դասակարգային պայքարի մի ծայրը գործում է իՍՋՄ-ի չրջանակներում, ապա նրա մյուս ծայրը ձգվում, հասնում է

մեզ շրջապատող բուրժուական պետությունների սահմանները: Այդ չեն կարող չդիտենալ ջախջախված դասակարգերի մնացորդները: Յեվ հենց այն պատճառով, վոր նրանք դիտեն այդ, նրանք այսուհետև ել շարունակելու յեն իրենց կատաղի վրտնձեղությունները:

Այդ է սովորեցնում մեզ պատմությունը: Այդ է սովորեցնում մեզ լենինիզմը:

Անհրաժեշտ է այդ բոլորը հիշել և արթուն կենալ:

8) Անհրաժեշտ է ջախջախել և դեն դրել մյուս նեխած թեորիան, վորն ասում է, թե վնասարար իրր թե չի կարող լինել նա, ով միշտ չի վնասում և ով թեկուզ յերբեմն հաջողություններ է ցույց տալիս իր աշխատանքում:

Այդ տարրինակ թեորիան մերկացնում է նրա հեղինակների միամտությունը: Վոչ մի վնասարար շարունակ չի վնասի, յեթե նա չի ուզում ամենակարճ ժամանակամիջոցում մերկացված լինել: Ընդհակառակը, իսկական վնասարարը պետք է ժամանակ առ ժամանակ հաջողություններ ցույց տա իր աշխատանքում, վորովհետև այդ միակ միջոցն է իրեն վորպես վնասարար պահանելու, վստահություն չահելու և իր վնասարարական աշխատանքը շարունակելու:

Յես կարծում եմ, վոր այս հարցը սլարդ է և հետագա քաղաքականությունների կարիք չունի:

9) Անհրաժեշտ է ջախջախել և դեն դրել յերրորդ նեխած թեորիան, վորն ասում է, թե տնտեսական պլանների սխտեմատիկ կատարումն իրր թե չի և դարձնում վնասարարություն և վնասարարության հետևանքները:

Նմանորինակ թեորիան կարող է հետապնդել միայն մի նպատակ՝ չոյել մեր աշխատողների դերատեսչական ինքնասիրությունը, հանդստացնել նրանց և թուլացնել նրանց պայքարը վնասարարության դեմ:

Ի՞նչ է նշանակում «մեր տնտեսական պլանների սխտեմատիկ կատարումը»:

Առաջին՝ ապացուցված է, վոր մեր բոլոր տնտեսական պլանները ցածրացված են, վորովհետև նրանք հաշվի չեն առնում այն հակայական ռեզերվներն ու հնարավորությունները, վոր թաղնված են մեր ժողովրդական տնտեսության ընդերքում:

Յերրորդ՝ տնտեսական պլանների միադումար կատարումն ըստ ժողովմատների ամբողջությամբ վերցրած՝ դեռ չի նշանակում, վոր միջանի շատ կարևոր ճյուղերում պլանները նույնպես

կատարվում են: Ընդհակառակը, փաստերն ասում են, վոր տա-
րեկան տնտեսական պլանները կատարած և նույնիսկ զերակա-
տարած մի ամբողջ շարք ժողովրդամասեր սխտեմատիկորեն չեն
կատարում պլանները ժողովրդական տնտեսություն միջանի շատ
կարևոր ճյուղերում:

Յերրորդ՝ կասկած չի կարող լինել, վոր յեթե վնասարար-
ները մերկացված և դուրս գցված չլինեյին, շատ ավելի վառ
վիճակի մեջ կլինեիր տնտեսական պլանների կատարման դործը,
վորի մասին հարկ ե, վոր հիշեյին քննարկվող թեորիայի կար-
ճատես հեղինակները:

Չորրորդ՝ վնասարարներն իրենց զլխավոր վնասարարական
աշխատանքը սովորաբար հարմարեցնում են վոչ թե խաղաղ ժա-
մանակվա շրջանին, այլ պատերազմի նախորդակի կամ հենց պա-
տերազմի ժամանակաշրջանին: Յենթադրենք, վոր մենք սկսեյինք
որորեւ մեզ «տնտեսական պլանների սխտեմատիկ կատարման»
նեխած թեորիայով և ձեռք չտայինք վնասարարներին: Պատկե-
րացնո՞ւմ են արդյոք այդ նեխած թեորիայի հեղինակները, թե
ինչպիսի վիթխարի վնաս կհասցնեյին վնասարարները մեր պե-
տությունը պատերազմի դեպքում, յեթե նրանց թողնեյին մնալ
մեր ժողովրդական տնտեսություն ընդերքում՝ «տնտեսական
պլանների սխտեմատիկ կատարման» նեխած թեորիայի հովանու
տակ:

Մի՞թե պարզ չե, վոր «տնտեսական պլաններն սխտեմատիկ
կատարման» թեորիան վնասարարների համար ձեռնտու թեորիա
յե:

10) Անհրաժեշտ ե ջախջախել և դեն դցել չորրորդ նեխած
թեորիան, վորն ասում ե, թե ստախանովյան շարժումը վնասա-
րարությունը վերացնելու իբր թե հիմնական միջոցն ե հանդի-
սանում:

Այդ թեորիան հնարվել ե նրա համար, վոր ստախանովա-
կանների և ստախանովյան շարժման վերաբերյալ չաղակրատու-
թյան աղմուկի տակ հարվածը հեռացվի վնասարարներից:

Ընկեր Մոլոտովն իր զեկուցման մեջ ցուցադրեց ամբողջ մի
շարք փաստեր, վորոնք խոսում են այն մասին, թե ինչպես
տրոցկիստական և վոչ-տրոցկիստական վնասարարները Կուդրա-
սով ու Դոնրասով, ի չարը դործ դնելով քաղաքականապես
անհող մեր ընկերների վստահությունը, սխտեմատիկորեն խա-
բում եյին ստախանովականներին, քար եյին դցում նրանց անի-
վի տակ, արհեստականորեն մի ամբողջ շարք խոչընդոտներ

եյին ստեղծում նրանց հաջող աշխատանքի դեմ և, վերջապես,
հասան այն բանին, վոր քայքայեցին նրանց աշխատանքը: Ի՞նչ
կարող են անել միմիայն ստախանովականները, յեթե կապիտալ
չինարարություն վնասարարական կատարումը, ասենք՝ Դոնրա-
սով, խղում առաջացրեց տեմպերից հետ մնացող ածխի հանույ-
թի նախապատրաստական աշխատանքների և մյուս բոլոր աշխա-
տանքների միջև: Մի՞թե պարզ չե, վոր ստախանովյան շարժումն
ինքը կարիք ունի մեր ունալ ողնությունը՝ ընդդեմ վնասարարնե-
րի բոլոր ու ամեն տեսակ մախինացիաների, վորպեսզի առաջ
մղի դործը և կատարի իր մեծ միսսիան: Մի՞թե պարզ չե, վոր
պայքարը վնասարարություն դեմ, պայքարը վնասարարու-
թյան լիկվիդացիայի համար, վնասարարություն սանձումն այն պայ-
մանն ե, վորն անհրաժեշտ ե նրա համար, վորպեսզի ստախա-
նովյան շարժումը կարողանա ծավալվել ամբողջ լայնությունը:

Յես կարծում եմ, վոր այդ հարցը նույնպես պարզ ե և հե-
տադա բացատրությունների կարիք չունի:

11) Անհրաժեշտ ե ջախջախել և դեն դցել հինգերորդ նեխած
թեորիան, վորն ասում ե, թե տրոցկիստական վնասարարներն
իրր թե այլևս ուղերվ չունեն, թե նրանք իբր թե իրենց վերջին
կադերն են հավաքում:

Այդ ճիշտ չե, ընկերներ: Այդպիսի թեորիա կարող եյին
հնարել միմիայն միամիտ մարդիկ: Տրոցկիստական վնասարար-
ներն ունեն իրենց ուղերվները: Նրանք բաղկացած են նախ և
առաջ ԽՍՀՄ-ի ջախջախված շահագործող դասակարգերի մնա-
ցորդներից: Նրանք բաղկացած են ԽՍՀՄ-ի սահմաններից դուրս
գտնվող ամբողջ մի շարք խմբերից ու կաղմակերպություններից,
վորոնք թշնամի յեն Խորհրդային Միությունը:

Վերցնենք, որինակ, տրոցկիստական հակահեղափոխական
IV խմբերնացիոնալը, վորը յերկու յերրորդով բաղկացած ե լըր-
տեսներից ու դիվերսանտներից: Ինչո՞վ ուղերվ չե այդ: Մի՞թե
պարզ չե, վոր այդ լրտեսական խմբերնացիոնալը կադեր ե տա-
լու տրոցկիստների լրտեսային-վնասարարական աշխատանքի հա-
մար:

Կամ վերցնենք, որինակ, սրիկա Շեֆլոյի խումբը Նորվե-
գիայում, վոր իր մոտ ապաստան եր տվել որբեր-լրտես Տրոց-
կուն և նրան ողնում եր վատություն անելու Խորհրդային Միու-
թյանը: Այդ խումբն ինչո՞վ ուղերվ չե: Ո՞վ կարող ե ժխտել,
վոր այդ հակահեղափոխական խումբն այսուհետե ել ծառայու-

թյուններ և մատուցելու տրոցկիստական լրտեսներին ու վնասարարներին:

Կամ վերցնենք, որինակ, Շեֆլոյի նման նույնպիսի մի սրկայի խումբ, Սուվարինի խումբը Ֆրանսիայում: Ինչո՞վ ուղղելով չե այն: Մի՞թե կարելի չե ժխտել, Վոր սրկակաների այդ խումբը նույնպես ողջնելու չե տրոցկիստներին՝ Խորհրդային Միության դեմ ուղղված նրանց լրտեսային-վնասարար աշխատանքում:

Իսկ Գերմանիայում դոմիոդ այդ բոլոր պարոնները, ամեն տեսակ Ռուտ Ֆիշերները, Մասլովները, Ուրբանսները, Վորոնք իրենց հոգին ու մարմինը վաճառել են Ֆաշիստներին, —ինչո՞վ ուղղելով չեն նրանք տրոցկիստական լրտեսային-վնասարար աշխատանքի համար:

Կամ, որինակ, գրողների հայտնի հորդան Ամերիկայում՝ հայտնի ժուլիկ Իսամենի գլխավորությամբ, գրչի այդ բոլոր ավազակները, Վորոնք ապրում են հենց նրանով, Վոր գրպարտում են ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգին, —նրանք ինչո՞վ ուղղելով չեն տրոցկիզմի համար:

Վո՞չ, պետք է դեն դրել այն նեխած թեորիան, թե տրոցկիստներն իբր թե իրենց վերջին կազմերն են հավաքում:

12) Վերջապես, անհրաժեշտ է ջախջախել և դեն դրել մի նեխած թեորիա ևս, Վորն ասում է, թե քանի Վոր մենք, բոլշևիկներս, շատ ենք, իսկ վնասարարները քիչ են, քանի Վոր մեզ, բոլշևիկներին, պաշտպանում են տասնյակ-միլիոնավոր մարդիկ, իսկ տրոցկիստ վնասարարներին՝ միմիայն միավորներ ու տասնյակներ, ասպա մենք, բոլշևիկներս, կարող եյինք ուշադրություն ել չգարձնել ինչ-Վոր մի բուռ վնասարարների վրա:

Այդ ճիշտ չե, ընկերներ: Այդ ավելի քան տարորինակ թեորիան հնարված է միսիթարելու համար մեր միջանի դեկավար ընկերներին, Վորոնք տապալվել են աշխատանքում վնասարարության դեմ պայքարել չկարողանալու պատճառով, և հնարված է քննցնելու համար նրանց զգաստությունը, թողնելու, Վոր նրանք հանդիստ քնեն:

Վոր տրոցկիստական վնասարարներին աջակցում են միավորներ, իսկ բոլշևիկներին՝ տասնյակ-միլիոնավոր մարդիկ —այդ, իհարկե, ճիշտ է: Բայց դրանից բնավ չի հետևում, թե վնասարարները չեն կարող լրջագույն վնաս հասցնել մեր գործին: Վատություն անելու և վնասելու համար ամենևին մեծ թվով մարդ չի պահանջվում: Դիտարկողություն կառուցելու համար հարկավոր է գործի դնել տասնյակ-հազարավոր բանվորներ: Իսկ այն պայ-

թեցնելու համար պահանջվում է դուցե միջանի տասնյակ մարդ, լից ավելի: Վորպեսզի պատերազմի ժամանակ ճակատամարտը չահվի, դրա համար կարող է պահանջվել կարմիր-բանակայինների միջանի կորույն: Իսկ Վորպեսզի այդ շահումը ճակատում ձախողվի, դրա համար բավական է, Վոր Վորեն տեղում՝ բանակի շտաբում կամ նույնիսկ դիվիզիայի շտաբում լինեն միջանի լրտես, Վորոնք կարող են դողանալ ուղերատվի պլանը և հանձնել հակառակորդին: Վորպեսզի յերկաթուղային մեծ կամուրջ կառուցվի, դրա համար հազարավոր մարդիկ են պահանջվում: Բայց Վորպեսզի այն պայթեցվի, դրա համար բավական է ընդամենը միջանի հոգի: Կարելի չե տասնյակ ու հարյուրավոր այդպիսի որինակներ բերել:

Ուրեմն, չի կարելի իրեն միսիթարել նրանով, թե մենք շատ ենք, իսկ նրանք, տրոցկիստական վնասարարները, քիչ են:

Պետք է հասնել այն բանին, Վորպեսզի նրանք, տրոցկիստական վնասարարները, բոլորովին չլինեն մեր շարքերում:

Այդպես և դործն այն հարցում, թե ինչպես պետք է լիկվիդացիայի յերթարկել մեր աշխատանքի այն թեորությունները, Վորոնք ընդհանուր են մեր բոլոր՝ թե՛ տնտեսական ու խորհրդային և թե՛ վարչական ու կուսակցական կադմակերպությունների համար:

Սրանք են այն միջոցառումները, Վորոնք անհրաժեշտ են այդ թեորությունները վերացնելու համար:

Ինչ վերաբերում է հատկապես կուսակցական կադմակերպություններին և նրանց աշխատանքի թեորություններին, ասպա այդ թեորությունների վերացման միջոցների մասին բավականաչափ մանրամասնորեն խոսվում է բանաձևի՝ ձեր հայեցողությանը ներկայացվող նախագիծում: Ուստի յես կարծում եմ, Վոր այստեղ կարիք չկա ծանրանալու գործի այդ կողմի վրա:

Յես կուզեյի միայն միջանի խոսք ասել մեր կուսակցական կադրերի քաղաքական պատրաստության ու կատարելագործման հարցի մասին:

Յես կարծում եմ, Վոր յեթե մենք կարողանայինք, յեթե մենք ի վիճակի լինեյինք մեր կուսակցական կադրերը վարից-վեր նախադատաբանելու իրեղիզիապես և կոմիլու քաղաքականորեն այնպես, Վոր նրանք կարողանային աղատորեն կողմնորոշվել ներքին ու միջազգային իրադրության մեջ, յեթե մենք կարողանայինք դարձնել նրանց միանգամայն հասուն լենինյաններ, բողանայինք դարձնել նրանց միանգամայն հասուն լենինյաններ, մարքսիստներ՝ ընդունակ առանց լուրջ սխալների լուծելու յերկի-

բը ղեկավարելու հարցերը, ապա դրանով մենք լուծած կլինե-
յինք մեր բոլոր խնդիրներն իննը տասերորդը:

Ի՞նչ վիճակի մեջ ե մեր կուսակցության ղեկավար կազմի
հարցը:

Մեր կուսակցության կազմում, յեթե նկատի առնենք նրա
ղեկավար խավերը, կան մոտ յերեք-չորս հազար բարձր ղեկա-
վարներ: Դա—յես կասեյի—մեր կուսակցության ղեներալի-
տեան է:

Ապա դալիս են 30—40 հազար միջակ ղեկավարներ: Դա մեր
կուսակցական սպայությունն է:

Այնուհետև դալիս ե մոտ 100—150 հազար կուսակցական
ստորին հրամանատարական կազմը: Դա մեր, այսպես ասած,
կուսակցական յենթասպայությունն է:

Բարձրացնել այդ հրամանատարական կադրերի իդեոլոգիա-
կան մակարդակը և քաղաքական կոմիւնիստությունը, լցնել այդ
կադրերի մեջ թարմ ուժեր, վորոնք սպասում են իրենց առաջ-
քաշմանը, և այդպիսով ընդարձակել ղեկավար կադրերի կազ-
մը,—ահա խնդիրը:

Ի՞նչ ե պահանջվում դրա համար:

Նախ և առաջ անհրաժեշտ ե առաջարկել մեր կուսակցական
ղեկավարներին—բլիճների քարտուղարներին մինչև մարդային
ու հանրապետական կուսակցական կազմակերպությունների քար-
տուղարները—իրենց համար ընտրել վորոշ ժամանակամիջոցում
յերկուսական մարդ, յերկուսական այնպիսի կուսակցական աշխա-
տող, վորոնք ընդունակ են նրանց իսկական տեղակալները լինե-
լու: Կարող են ասել. իսկ վորտեղից դոնենք դրանց, յուրա-
քանչյուրի համար յերկու տեղակալ, մենք չունենք այդպիսի
մարդիկ, չունենք համապատասխան աշխատողներ: Այդ ճիշտ
չե՛, ընկերներ: Ընդունակ մարդիկ, տաղանդավոր մարդիկ մենք
ունենք տասնյակ հազարներով: Հարկավոր ե միայն ճանաչել
նրանց և ժամանակին առաջ քաշել, վորպեսզի նրանք չլճանան
հին տեղում և չսկսեն նեխել: Վորոնեցեք և կդառնան:

Այնուհետև: Բլիճների քարտուղարների կուսակցական ու-
սուցման ու վերապատրաստման համար անհրաժեշտ ե յուրա-
քանչյուր մարդային կենտրոնում ստեղծել քառամսյա «կուսակ-
ցական դասընթացներ»: Այդ դասընթացները պետք ե ուղարկել
բոլոր սկզբնական կուսակցական կազմակերպությունների (բլիճ-
ների) քարտուղարներին, իսկ այնուհետև, յերբ նրանք կանցնեն
դասընթացը և կվերադառնան տեղերը, ուղարկել նրանց տեղա-

կալներին և սկզբնական կուսակցական կազմակերպությունների առնա-
ընդունակ անդամներին:

Այնուհետև: Շրջանային կազմակերպությունների առաջին
քարտուղարների քաղաքական վերապատրաստման համար ան-
հրաժեշտ ե ԽՍՀՄ-ում, ասենք տասն ամենից ավելի կարևոր
կենտրոններում, ստեղծել ութամսյա «լենինյան դասընթացներ»:
Այդ դասընթացները պետք ե ուղարկել շրջանային և ոկրուգա-
յին կուսակցական կազմակերպությունների առաջին քարտուղար-
ներին, իսկ այնուհետև, յերբ նրանք կանցնեն դասընթացը և
կվերադառնան տեղերը,—ուղարկել նրանց տեղակալներին և
շրջանային ու ոկրուգային կազմակերպությունների ամենաըն-
դունակ անդամներին:

Այնուհետև: Քաղաքային կազմակերպությունների քարտու-
ղարների իդեոլոգիական վերապատրաստման ու քաղաքական
կատարելագործման համար անհրաժեշտ ե ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմին
կից կազմակերպել վեցամսյա «կուսակցության պատմության ու
քաղաքականության դասընթացներ»: Այդ դասընթացները պետք
ե ուղարկել քաղաքային կազմակերպությունների առաջին կամ
յերկրորդ քարտուղարներին, իսկ այնուհետև, յերբ նրանք կանց-
նեն դասընթացները և կվերադառնան տեղերը, ուղարկել քաղա-
քային կազմակերպությունների ամենաընդունակ անդամներին:

Վերջապես, անհրաժեշտ ե ՀամԿ(բ)Կ Կենտկոմին կից ստեղ-
ծել վեցամսյա «խորհրդակցություն մեքին ու միջազգային քա-
ղաքականության հարցերի վերաբերյալ»: Այստեղ պետք ե ու-
ղարկել մարդային ու յերկրային կազմակերպությունների և աղ-
ղային կոմունիստական կուսակցությունների կենտրոնական կո-
միտեների առաջին քարտուղարներին: Այդ ընկերները պետք ե
տան վոչ թե մեկ, այլ մի քանի հերթադիմի, վորոնք կարողանան
փոխարինել մեր կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեյի ղե-
կավարներին: Այդ անհրաժեշտ ե, և այդ պետք ե կատարվի:

Յես վերջացնում եմ, ընկերներ:

Մենք այսպիսով չարագրեցինք մեր աշխատանքի հիմնական
թերությունները, ինչպես այն թերությունները, վորոնք ընդհա-
նուր են մեր բոլոր կազմակերպությունների համար,—տնտեսա-
կան, վարչական, կուսակցական,—այնպես ել այն թերություն-
ները, վորոնք հատուկ են հատկապես միայն կուսակցական կազ-
մակերպություններին,—թերություններ, վորոնք բանվոր դասա-
կարգի թշնամիներն ոգտագործում են իրենց դիվերսիոն-վնասա-
բարական և լրտեսային-տեղորոշողական աշխատանքի համար:

Մենք, այնուհետև, նշեցինք այն հիմնական միջոցառումները, վորոնք անհրաժեշտ են նրա համար, վորպեսզի վերացնենք այդ թերությունները և անվնաս դարձնենք ոտարերկրյա հետախուզական որդանների տրոցկիստական-ֆաշիստական դործակալների դիվերսիոն-վնասարարական և լրտեսային-տեռորիստական վոտնձողությունները:

Հարց ե ծագում, թե մենք կարո՞ղ ենք արդյոք իրադրծել այս բոլոր միջոցառումները, ունե՞նք մենք արդյոք դրա համար բոլոր անհրաժեշտ հնարավորությունները:

Անկասկած, կարող ենք: Կարող ենք, վորովհետև մենք մեր տրամադրության տակ ունենք այն բոլոր միջոցները, վորոնք անհրաժեշտ են այդ միջոցառումներն իրադրծելու համար:

Իսկ ի՞նչ ե պակասում մեզ:

Պակասում ե միայն մեկ բան. պատրաստակամություն՝ լիկ-վիդացիայի յենթարկելու մեր սեփական անհողությունը, մեր սեփական բարենհողությունը, մեր սեփական քաղաքական կարճատեսությունը:

Այս ե խնդրի առանցքը:

Բայց մի՞թե մենք չենք կարողանա աղատվել այդ ծիծաղելի ու իդիոտային հիվանդությունից, մենք, վոր տապալել ենք կապիտալիզմը, հիմնականում կառուցել ենք սոցիալիզմ և բարձրացրել ենք համաշխարհային կոմունիզմի մեծ դրոշմը:

Մենք հիմք չունենք կասկածելու, վոր անտարակույս կառուցվենք դրանից, յեթե, իհարկե, ցանկանանք այդ: Կաղատվենք վոչ թե հենց այնպես, այլ բոլշևիկոբեն, ինչպես հարկն ե:

Յեվ յերբ մենք կաղատվենք այդ իդիոտային հիվանդությունից, մենք կարող ենք լիակատար վստահությամբ ասել, վոր մեզ համար սարսափելի չե վոչ մի թշնամի, վո՛չ ներքին, վո՛չ արտաքին, մեզ համար սարսափելի չեն նրանց վոտնձողությունները, վորովհետև մենք ապագայում նրանց կջախջախենք նույնպես, ինչպես ջախջախում ենք նրանց այժմ, ինչպես նրանց ջախջախենք անցյալում: (Ծափահարություններ):

Ընկերներ՝:

Յեա իմ զեկուցման մեջ խոսեցի քննարկվող դործի հիմնական հարցերի մասին: Մտքերի փոխանակությունը ցույց տվեց, վոր մեզ մոտ այժմ կա լիակատար պարզություն, կա խնդիրների ըմբռնում և կա մեր աշխատանքի թերությունները վերացնելու պատրաստակամություն: Բայց մտքերի փոխանակությունը ցույց տվեց նաև, վոր կան մեր կազմակերպական-քաղաքական պրակտիկայի վորոշ կոնկրետ հարցեր, վորոնց վերաբերյալ մեզ մոտ դեռ կատարելապես պարզ հասկացողություն չկա: Յեա հաշվեցի այդպիսի 7 հարց:

Թույլ տվեք մի քանի խոսք ասել այդ հարցերի մասին:

1) Այժմ, պետք ե յենթադրել, բոլորը հասկացան, դիտակցեցին, վոր տնտեսական կամպանիաներով ու տնտեսական հաջողություններով չափից դուրս տարվելը՝ կուսակցական-քաղաքական հարցերը թերազնահատելու և մոռացության տալու պայմաններում—դեպի փակուղի յե տանում: Հետևաբար, անհրաժեշտ ե աշխատողների ուշադրությունը շրջել կուսակցական-քաղաքական հարցերի կողմը, այնպես, վոր տնտեսական հաջողությունները զուգակցվեն և կողք-կողքի ընթանան կուսակցական-քաղաքական աշխատանքի հաջողությունների հետ:

Գործնականորեն ի՞նչպես իրականացնել կուսակցական-քաղաքական աշխատանքն ուժեղացնելու խնդիրը, կուսակցական կադմակերպությունները տնտեսական մանրունքներից աղատելու խնդիրը: Ինչպես յերևում ե մտքերի փոխանակությունից, վորոշ ընկերներ հակումն ունեն այն սխալ հետևություն անելու դրանից, վոր այժմ իբր թե անհրաժեշտ կլինի բոլորովին հեռանալ

տնտեսական աշխատանքից: Համենայն դեպս ճայներ յեղան—դե, այժմ, փառք աստծու, կադատվենք տնտեսական գործերից, այժմ կարելի չե կուսակցական—քաղաքական աշխատանքով ել զբաղվել: Ճի՞շտ ե արդյոք այդ հետևությունը: Վո՛չ, ճիշտ չե: Յերբ մեր կուսակցական ընկերները տարվելով տնտեսական հաջողություններով, հեռանում եյին քաղաքականությունից, այդ ծայրահեղություն եր, վոր մեծ դոհեր պատճառեց մեզ: Յեթե այժմ մեր վորոշ ընկերներ ձեռնամուխ լինելով կուսակցական—քաղաքական աշխատանքի ուժեղացմանը, մտքով անցկացնեն հեռանալ տնտեսությունից, ապա այդ կլինի մյուս ծայրահեղությունը, վորը մեզնից կխլի վոչ պակաս դոհեր: Չի կարելի մեկ ծայրահեղությունից նեպիւն դեպի մյուսը: Չի կարելի քաղաքականությունն անջատել տնտեսությունից: Մենք չենք կարող հեռանալ տնտեսությունից նույնպէս, ինչպէս չենք կարող հեռանալ քաղաքականությունից: Ուսումնասիրութեան հարմարութեան համար մարդիկ սովորաբար մեթոդոլոգիորեն անջատում են տնտեսություն հարցերը քաղաքականություն հարցերից: Բայց այդ կատարվում ե միայն մեթոդոլոգիորեն, արհեստականորեն, միայն ուսումնասիրութեան հարմարութեան համար: Կյանքում, ընդհակառակը, պրակտիկայում քաղաքականությունն ու տնտեսությունն անբաժանելի յեն: Նրանք գոյություն ունեն միատեղ ե գործում են միատեղ: Յեւ նա, ով մտածում ե մեր պրակտիկ քաղաքականություն մեջ տնտեսությունն անջատել քաղաքականությունից, տնտեսական աշխատանքն ուժեղացնել քաղաքական աշխատանքը նվազեցնելու գնով, կամ ընդհակառակը, քաղաքական աշխատանքը ուժեղացնել տնտեսական աշխատանքի նվազեցման գնով,—նա անպայման ընկնում ե փախուղու մեջ:

Բանաձևի նախադէժի՝ կուսակցական կազմակերպությունները տնտեսական մանրունքներից ազատելու ե կուսակցական—քաղաքական աշխատանքն ուժեղացնելու վերաբերյալ հայտնի կետի իմաստն այն չե, վոր հեռանանք տնտեսական աշխատանքից ու տնտեսական ղեկավարությունից, այլ սոսկ միայն այն, վոր այլևս թույլ չտանք տնտեսական որդանները, այդ թվում ե հատկապէս հողային որդանները, մեր կուսակցական կազմակերպություններով փոխարինելու ե դիմադրելու պրակտիկան: Հետեւաբար անհրաժեշտ ե յուրացնել տնտեսական որդանների բոլորիկյան ղեկավարման մեթոդը, վորի եյությունն այն ե, վոր սխաեմատիկաբար ոգնենք այդ որդաններին, սխաե-

մատիկաբար ամբացնենք նրանց ե տնտեսությունը ղեկավարենք վոչ թե այդ որդաններից անկախ, այլ նրանց միջոցով: Հարկավոր ե տնտեսական որդաններին ու նախ ե առաջ հողային որդաններին լավագույն մարդիկ տալ, հարկավոր ե այդ որդանները կոմպլեկտավորել նոր, լավագույն աշխատողներով, վորոնք ընդունակ լինեն կատարելու իրենց վրա դրված խնդիրները: Միայն այն բանից հետո, յերբ կկատարվի այդ աշխատանքը, կարելի չե հույս ունենալ, վոր կուսակցական կազմակերպությունները լիովին կադատադրվեն տնտեսական մանրունքներից: Հասկանալի չե, վոր այդ գործը լուրջ ե ե վորոշ ժամանակ ե պահանջում: Բայց քանի դեռ այդ չի կատարված, կուսակցական կազմակերպությունները հարկադրված կլինեն առաջիկայում ես վորոշ կտրճ ժամանակամիջոցում ընդհուպ զբաղվել գոյատնտեսական գործերով՝ դրանց բոլոր մանրունքներով—վար, ցանք, բերքահավաք ե այլն:

2) Յերկու խոսք վնասարարների, դիվերսանտների, լրտեսների ե այլոց մասին: Հիմա, յես կարծում եմ, բոլորի համար պարզ ե, վոր այժմյան վնասարարներն ու դիվերսանտները, ինչպիսի դրոշակով ել թեկուղ դիմակալվորվեն նրանք, տրոցկիստական թե բուխարինյան, վաղուց արդեն դադարել են բանվորական շարժման մեջ քաղաքական հոսանք լինելուց, վոր նրանք վեր են ածվել պրոֆեսիոնալ վնասարարների, դիվերսանտների, լրտեսների, մարդասպանների անսկզբունք ու դադախարազուրկ մի բանդայի: Հասկանալի չե, վոր անհրաժեշտ կլինի անողորմաբար ջախջախել ու արմատախիլ անել այդ պարոններին վորպէս բանվոր դասակարգի թշնամիների, վորպէս մեր հայրենիքի դավաճանների: Այդ պարզ ե ե հետագա պարզաբանումներ չի պահանջում:

Բայց ահա մի հարց. գործնականորեն ի՞նչպէս իրականացնել տրոցկիզմի յապոն—դերմանական գործակալներին ջախջախելու ե արմատախիլ անելու խնդիրը: Այդ նշանակում ե արդյոք, վոր պետք ե ջախջախել ու արմատախիլ անել վոչ միայն իսկական տրոցկիստներին, այլև նրանց, ովքեր մի ժամանակ տատանվել են տրոցկիզմի կողմը, իսկ այնուհետև վաղուց արդեն հեռացել են տրոցկիզմից, վոչ միայն նրանց, ովքեր իսկապէս վնասարարությունից արտակրկալաբար դորձակալներ են հանդիսանում, այլև նրանց, ովքեր մի ժամանակ առիթ են ունեցել անցնելու այն փողոցով, վորով մի ժամանակ անցել ե այս կամ այն տրոցկիստը:

Համենայն դեպս այդպիսի ձայներ այստեղ, պլենումում լսվեցին: Կարելի՞ Ե արդյոք բանաձևի նման մեկնարանումը ճիշտ համարել: Վո՛չ, չի՛ կարելի ճիշտ համարել: Այդ հարցում, ինչպես և մյուս բոլոր հարցերում, անհրաժեշտ է անհատական, զեֆերենցիալ մոտեցում: Ձի՛ կարելի բոլորին մի սանրաչափով խուզել: Այդպիսի հախուռն մոտեցումը կարող է միայն վնասել իսկական տրոցկիստական վնասարարների ու լրտեսների դեմ պայքարելու գործին:

Մեր պատասխանատու ընկերներին մեջ կան վորոշ թվով նախկին տրոցկիստներ, վորոնք վաղուց արդեն հեռացել են տրոցկիզմից և տրոցկիզմի դեմ պայքար են մղում վո՛չ թե ավելի վատ, այլ ավելի լավ, քան մեր հարգելի ընկերներից վոմանք, վորոնք առիթ չեն ունեցել տրոցկիզմի կողմը տատանվելու: Հիմարություն կլինեք այժմ արատավորել այդպիսի ընկերներին:

Մեր ընկերներին մեջ կան նաև այնպիսիները, վորոնք դադարաբարակա միշտ կանգնած են յեղել տրոցկիզմի դեմ, բայց չնայած դրան, անձնական կապ են պահպանել առանձին տրոցկիստների հետ, վորը նրանք չեն հապաղել վերացնել, հենց վոր նրանց համար պարզ է դարձել տրոցկիզմի գործնական Ֆիդիոնոմիան: Լավ չե, իհարկե, վոր նրանք առանձին տրոցկիստների հետ ունեցած իրենց անձնական բարեկամական կապը կտրեցին վոչ թե միանգամից, այլ ուշացումով: Բայց հիմարություն կլինեք այդպիսի ընկերներին տրոցկիստներէ հետ միասին մեկ կույտի մեջ նետել:

3) Ի՞նչ է նշանակում ճիշտ ընտրել աշխատողներին և նրանց ճիշտ դասավորել աշխատանքի մեջ:

Այդ նշանակում է աշխատողներին ընտրել նախ՝ քաղաքական հատկանիշով, այսինքն՝ նրանք արժանի՞ յեն արդյոք քաղաքական վատահուլթյան, և յերկրորդ՝ գործնական հատկանիշով, այսինքն՝ նրանք պիտանի՞ յեն արդյոք այս-ինչ կոնկրետ աշխատանքի համար:

Այդ նշանակում է՝ գործարարական մոտեցումը չվերածել գործամուրակա մոտեցման, յերբ մարդիկ հետաքրքրվում են աշխատողների գործարար հատկություններով, բայց չեն հետաքրքրվում նրանց քաղաքական Ֆիդիոնոմիայով:

Այդ նշանակում է՝ քաղաքական մոտեցումը չվերածել միակ ու սպառնիչ մոտեցման, յերբ մարդիկ հետաքրքրվում են աշխատողների քաղաքական Ֆիդիոնոմիայով, բայց չեն հետաքրքրվում նրանց գործարարական հատկություններով:

Կարելի՞ Ե արդյոք ասել, վոր բուլչեիկյան այս կանոնը կատարվում է մեր կուսակցական ընկերների կողմից: Դժբախտաբար, այդ չի կարելի ասել: Այստեղ, պլենումում արդեն խոսեցին այդ մասին: Բայց ամեն ինչ չտասցին: Բանն այն է, վոր այդ վորձված կանոնը մեր պրակտիկայում ամեն քայլավորությամբ խախտվում է և այն ել ամենակույտ ձևով: Ամենից ավելի հաճախ աշխատողներին ընտրում են վոչ թե ըստ որյեկտիվ հատկանիշների, այլ ըստ պատահական, սուբյեկտիվ, մեղանական-քաղաքականական հատկանիշների: Ամենից ավելի հաճախ ընտրում են այսպես կոչված ծանոթներին, բարեկամներին, հայրենակիցներին, անձնապես նվիրված մարդկանց, իրենց՝ չեֆերին գովաբանելու մեջ վարպետներին—անկախ նրանց քաղաքական ու գործարարական պիտանիությունից:

Հասկանալի յե, վոր պատասխանատու աշխատողների դեկավար խմբի վոխարեն ստացվում է մտերիմ մարդկանց մի փոքրիկ ընտանիք, մի արտել, վորի անդամներն աշխատում են ապրել խաղաղ, չվիրավորել միմյանց, աղբը դուրս չհանել բակից, դա վարանել միմյանց և ժամանակ առ ժամանակ վուչ ու դատարկ և սիրտ խառնող ռապորտներ ուղարկել կենտրոն՝ հաջողությունների մասին:

Դժվար չե հասկանալ, վոր այդպիսի ընտանեկան իրադրության մեջ չի կարող տեղ լինել վո՛չ աշխատանքի թերությունների քննադատության համար, վո՛չ աշխատանքի դեկավարների խնդնադատության համար:

Հասկանալի յե, վոր այդպիսի ընտանեկան իրադրությունը բարենպաստ միջավայր է ստեղծում ստորաքարչներ աճեցնելու համար, մարդիկ, վորոնք դուրի են իրենց արժանապատվության զգացումից և այդ պատճառով վոչ մի ընդհանուր բան չունեն բուլչեիզմի հետ:

Վերցնենք, որինակ, Միրզոյանին և Վայնովին: Դրանցից առաջինը Ղազախստանի յերկրային կուսակցական կազմակերպության քարտուղարն է, յերկրորդը՝ Յարոսլավլի մարզային կուսակցական կազմակերպության քարտուղարը: Այդ մարդիկ մեր շրջանում հետին աշխատողներ չեն: Իսկ ի՞նչպես են նրանք ընտրվում աշխատողներին: Առաջինը Ադրբեյջանից և Ուրալից, վորտեղ նա աշխատում եր առաջ, իր հետ Ղազախստան է քաշ տվել 30—40 հոգի «իր» մարդկանց և պատասխանատու պոստերի յե դրել նրանց Ղազախստանում: Յերկրորդը՝ Դոնբասից, վորտեղ նա ա-

ռաջ աշխատում եր, իր հետ Յարոսլավը և քաջ տվել տասնյակից ավելի նույնպես «իր» մարդկանց և նրանց դրել և նույնպես պատասխանատու պոստերում: Հետևաբար, Միրդոյանն ունի իր արտելը: Իր արտելն ունի նաև Վալյուովը: Մի՞թե չեք կարելի աշխատողներ ընտրել տեղական մարդկանցից, ղեկավարվելով մարդկանց ընտրության և դասավորման բոլշևիկյան հայտնի կանոնով: Իհարկե, կարելի չեք: Իսկ ինչո՞ւ նրանք չարին այդ: Վորովհետև նրանք խախտում են աշխատողներին ընտրության բոլշևիկյան կանոնը, վորը բացառում է մեղանական-քաղաքական մոտեցման հնարավորությունը, բացառում է աշխատողներին ընտանեկանության ու արտելայնության հատկանիշներով ընտրելու հնարավորությունը: Բայցի դրանից, վորպես աշխատողներ ընտրելով անձնապես նվիրված մարդկանց, Միրդոյանը և Վալյուովը, ըստ յերեռության, ցանկանում եյին իրենց համար ստեղծել վորոշ անկասության իրադրություն ինչպես տեղական մարդկանց վերաբերմամբ, այնպես և կուսակցության կենտրոնի վերաբերմամբ: Յենթադրենք, վոր Միրդոյանը և Վալյուովը այս կամ այն հանգամանքների շնորհիվ իրենց այժմյան աշխատանքի վայրից կփոխադրվեն վորևէ այլ տեղ: Ի՞նչպես պետք է նրանք վարվեն այդ դեպքում իրենց «սուգերի» նկատմամբ: Մի՞թե նրանք պետք է ստիպված լինեն այդ «սուգերը» նորից քաջ տալ իրենց աշխատանքի նոր վայրերը:

Ահա թե ինչպիսի արևուդդի յե հասցնում աշխատողների ճիշտ ընտրության ու դասավորման բոլշևիկյան կանոնի խախտումը:

4) Ի՞նչ է նշանակում ստուգել աշխատողներին, ստուգել առաջադրանքի կատարումը:

Ստուգել աշխատողներին, այդ նշանակում է ստուգել նրանց վոր թե նրանց խոստումներով ու գեղարարացիաներով, այլ նրանց աշխատանքի արդյունքներով:

Ստուգել առաջադրանքների կատարումը, այդ նշանակում է ստուգել դրանք վոր՞ միայն դրասնեյակում և վոր՞ միայն ձևական հաշվետվություններով, այլ նախ և առաջ դրանք ստուգել աշխատանքի վայրում, կատարման վաստակալ արդյունքներով:

Հարկավոր է արդյոք առհասարակ այդպիսի ստուգում: Անպայման, հարկավոր է: Հարկավոր է, նախ՝ այն պատճառով, վոր միայն այդպիսի ստուգումն է հնարավորություն տալիս ճանաչել աշխատողին, վորոշելու նրա խելական հատկությունները: Հարկավոր է, յերկրորդ՝ այն պատճառով, վոր միայն այդ-

պիսի ստուգումն է հնարավորություն տալիս վորոշելու գործադիր ապարատի արժանիքներն ու թերությունները: Հարկավոր է, յերրորդ՝ այն պատճառով, վոր միայն այդպիսի ստուգումն է հնարավորություն տալիս վորոշելու հենց առաջադրանքների արժանիքներն ու թերությունները:

Վորոշ ընկերներ կարծում են, թե մարդկանց ստուգել կարելի չե միայն վերելից, — յերբ ղեկավարներն իրենց ղեկավարած մարդկանց ստուգում են նրանց աշխատանքի արդյունքներով: Այդ ճիշտ չէ: Ստուգումը վերելից, իհարկե, հարկավոր է, վորպես մարդկանց ստուգելու ի առաջադրանքների կատարումն ստուգելու իրական միջոցներից մեկը: Բայց վերելից ստուգելը ղեկ ընալ չի սպառում ստուգման ամբողջ գործը: Գոյություն ունի նաև մի այլ տեսակի ստուգում, ստուգում՝ ներքևից, յերբ մասսաները, յերբ ղեկավարվողներն ստուգում են ղեկավարներին, նշում են նրանց սխալները և մատնանշում են այդ սխալներն ուղղելու ճանապարհները: Այդ տեսակի ստուգումը մարդկանց ստուգելու ամենախելական յեղանակներից մեկն է:

Կուսակցական մասսաներն իրենց ղեկավարներին ստուգում են ակտիվի ժողովներում, կոնֆերենցիաներում, համագումարներում, նրանց հաշվետվությունները լսելու միջոցով, թերությունները քննադատելու միջոցով, վերջապես այս կամ այն ղեկավար ընկերներին ղեկավար որդանների մեջ ընտրելու կամ չընտրելու միջոցով: Դեմոկրատական ցենտրալիզմի ճշգրիտ կիրառումը կուսակցության մեջ, ինչպես այդ պահանջում է մեր կուսակցության կանոնադրությունը, կուսակցական որդանների անալոյման ընտրականությունը, թեկնածուներ առաջադրելու և թեկնածուների դեմ առարկելու իրավունքը, վիակ քվեարկությունը, քննադատության ու ինքնաքննադատության ազատությունը, — այս բոլոր և դրանց նման միջոցառումներն անհրաժեշտ է կենսագործել ի միջի այլոց նրա համար, վորպեսզի հեշտացվի կուսակցության ղեկավարների ստուգումն ու վերահսկողությունը կուսակցական մասսաների կողմից:

Անկուսակցական մասսաներն իրենց տնտեսավարներին, պրոֆմիլոթենական ու այլ ղեկավարներին ստուգում են անկուսակցական ակտիվներում, ամեն տեսակի մասսայական խորհրդակցություններում, վորտեղ նրանք լսում են իրենց ղեկավարների հաշվետվությունները, քննադատում են թերությունները և նշում են այդ թերություններն ուղղելու ճանապարհները:

Վերջապես, ժողովուրդը յերկրի ղեկավարներին ստուգում և Խորհրդային Միության իշխանության որդանների ընտրություններն ժամանակ ընդհանուր, հավասար, ուղղակի և գաղտնի զվարթության միջոցով:

Խնդիրն այն է, վերաբերյալ վերելից ստուգելը միացվի ներքևից յեկող ստուգման հետ:

5) Ի՞նչ և նշանակում կազերերն սովորեցնել նրանց սխալական սխալների վրա:

Լենինը սովորեցնում էր, վոր կուսակցության սխալներն բարենիշված բացահայտումը, այդ սխալներն առաջացնող պատճառների ուսումնասիրությունը և այդ սխալներն ուղղելու անհրաժեշտ ճանապարհների նշումը կուսակցական կազերի ճիշտ ուսուցման ու դաստիարակման, բանվոր դասակարգի և աշխատավոր մասսաների ճիշտ ուսուցման ու դաստիարակման ամենաուղիղ միջոցներից մեկն և հանգիստնում: Լենինն ասում է.

«Բաղադրական կուսակցության վերաբերմունքը դեպի իր սխալները կուսակցության լրջության և իր դասակարգի նկատմամբ ու աշխատավոր մասսաների նկատմամբ իր ունեցած պարտականությունները դործնականում կատարելու կարևորագույն ու ամենաճիշտ չափանիշներից մեկն է: Բացահայտորեն խոստովանել սխալը, բացահայտել նրա պատճառները, վերլուծել այդ սխալը ծնող իրադրությունները, ուշադիր քննարկել սխալն ուղղելու միջոցները, ահա այս է լուրջ կուսակցության հատկանիշը, — ահա այս և կուսակցության կողմից իր պարտականությունների կատարումը, ահա այս է դասակարգի, իսկ ապա նաև մասսայի դաստիարակումն ու ուսուցումը»:

Այդ նշանակում է, վոր բոլեխիկների պարտականությունն է հանդիսանում վոչ թե իրենց սխալների սխալումը, վոչ թե իրենց սխալների վերաբերյալ հարցից խուսափելը, ինչպես այդ լինում է մեզ մոտ հաճախ, այլ իր սխալների աղնիվ ու բացահայտ խոստովանությունը, այդ սխալներն ուղղելու ճանապարհներն աղնվորեն ու բացահայտորեն նշելը, իր սխալներն աղնվորեն ու բացահայտորեն ուղղելը:

Յես չեյի ասի, վոր շատերը մեր ընկերներից հաճույքով դեմեցին այդ դործին: Բայց բոլեխիկները, յեթե նրանք իսկապես ցանկանում են բոլեխիկներ լինել, պետք է իրենց մեջ արիություն գտնեն բացերից խոստովանելու իրենց սխալները, բացահայտե-

լու դրանց պատճառները, նշելու այդ սխալներն ուղղելու ճանապարհները և դրանով ոգնելու կուսակցությանը կազերին ճիշտ ուսուցում և քաղաքական ճիշտ դաստիարակություն տալու: Վորովհետև միայն այս ուղու վրա, միայն բացահայտ ու աղնիվ լինեցնանադասության իրադրության մեջ կարելի չէ դաստիարակել իսկական բոլեխիկյան կազեր, կարելի չէ դաստիարակել իսկական բոլեխիկյան լիզերներ:

Յերկու որինակ, վորոնք ցուցադրում են Լենինի դրույթի ճշտությունը:

Վերցնենք, որինակ, մեր սխալները կոլտնտեսային շինարարության ասպարիզում: Դուք պետք է վոր հիշեք 1930 թվականը, յերբ մեր կուսակցական ընկերները մտածում էյին դյուղացիությանը կոլտնտեսային շինարարության փոխադրելու ամենաբարդ հարցը լուծել ինչ—վոր մի 3—4 ամսվա ընթացքում, և յերբ կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեն հարկադրված չեղավ հետքաչել տարվող—վոգեկորվող ընկերներին: Այդ ամենալուսնավոր ժամանակաշրջաններից մեկն էր մեր կուսակցության կյանքում: Սխալն այն էր, վոր մեր կուսակցական ընկերները մոռացել էյին կոլտնտեսային շինարարության կամավորության մասին, մոռացել էյին, վոր չի կարելի դյուղացիներին կոլտնտեսային ուղին փոխադրել վարչարարական ճնշման միջոցով, մոռացել էյին, վոր կոլտնտեսային շինարարությունը պահանջում է վոչ թե մի քանի ամսվա, այլ մի քանի տարվա մանրագնին ու մտածված աշխատանք: Նրանք մոռացել էյին այդ մասին և չեյին ուղղում ընդունել իրենց սխալները: Դուք պետք է հիշեք, վոր Կենտկոմի ցուցումը հաջողությունների հետևանքով առաջացած գլխապտույտի մասին և այն մասին, վոր մեր տեղերի ընկերներն առաջ չվազեն, անտես առնելով ունալ իրադրությունը, — սվիններով դիմավորվեց: Բայց դա Կենտկոմին հետ չպահեց այն բանից, վոր նա հոսանքի դեմ գնար և մեր կուսակցական ընկերներին չրջեր ճիշտ ուղու վրա: Յեվ ի՞նչ: Այժմ բոլորի համար պարզ է, վոր կուսակցությունը հասավ իր նպատակին, մեր կուսակցական ընկերներին շուտ տալով ճիշտ ուղու վրա: Այժմ մենք կոլտնտեսային շինարարության և կոլտնտեսային ղեկավարության ասպարիզում ունենք դյուղացիների միջից յեկած տասնյակ—հազարավոր հիանալի կազեր: Այդ կազերն աճել ու դաստիարակվել են 1930 թվականի սխալների վրա: Բայց մենք այժմ չեյինք ունենա այդ կազերը,

յեթե կուսակցութիւնն այն ժամանակ չգիտակցեր իր սխալները և ժամանակին չուղղեր դրանք:

Մի այլ որինակ, արդեն արդյունաբերական շինարարութեան բնադալառից: Յետ նկատի ունեմ մեր սխալները Շախտիի վնասարարութեան ժամանակաշրջանում: Մեր սխալներն այն ելին, վոր մենք հաշիւ չեյինք առել արդյունաբերութեան ասպարիզում մեր կադրերի տեխնիկական հետամնացութեան ամբողջ վտանգաւորութիւնը, մենք հայտնում եյինք այդ հետամնացութեան հետ և մտածում եյինք սոցիալիստական արդյունաբերական լայն շինարարութիւնը ծախել թշնամարար տրամադրված մասսադետների ողնութեամբ, մեր տնտեսական կադրերին դատարարտելով բուրժուական մասնագետներին կից վատ կոմիտարներին գերին: Դուք պետք է վոր հիշեք, թե մեր տնտեսական կադրերն այն ժամանակ ինչպիսի դժկամութեամբ եյին խոստովանում իրենց սխալները, ինչպիսի դժկամութեամբ եյին խոստովանում նրանք իրենց տեխնիկական հետամնացութիւնը և ինչ աստիճան դժվար եյին յուրացնում նրանք «տեխնիկային տիրապետելու» լոզունգը: Յենի ի՞նչ: Փաստերը ցույց են տալիս, վոր «տեխնիկային տիրապետելու» լոզունգն ունեցաւ իր ներգործութիւնը և տվեց իր հաջող արդյունքները: Այժմ մենք ունենք տասնյակ ու հարյուր-հազարավոր բուլչեիկյան հիւսնալի տնտեսական կադրեր, վորոնք արդեն տիրապետել են տեխնիկային և առաջ են մղում մեր արդյունաբերութիւնը: Բայց այդ կադրերը մենք այժմ չեյինք ունենա, յեթե կուսակցութիւնը տեղի տար տնտեսավարների համառութեան առջև, վորոնք չեյին ցանկանում խոստովանել իրենց տեխնիկական հետամնացութիւնը, յեթե կուսակցութիւնը չգիտակցեր այն ժամանակ իր սխալները և չուղղեր դրանք ժամանակին:

Մի քանի ընկերներ ասում են, թե նպատակահարմար չէ բացահայտորեն խոսել իրենց սխալների մասին, վորովհետեւ սեփական սխալների բացահայտ խոստովանութիւնը կարող է մեր թշնամիներին կողմից գնահատվել վորպէս մեր թուլութիւնը և կարող է ոգտաբործվել նրանց կողմից: Դրանք դատարկ բաներ են, ընկերներ, կատարյալ դատարկ բաներ: Մեր սխալների բացահայտ խոստովանութիւնը և այդ սխալներն աղնվորեն ուղղելն, ընդհակառակը, կարող է միայն ուժեղացնել մեր կուսակցութեանը, բարձրացնել մեր կուսակցութեան հեղինակութիւնը բանվորների, գյուղացիների, աշխատավոր ինտելիգենցիայի աչքում, բարձրացնել մեր պետութեան ուժն ու հզորութիւնը: Իսկ այդ

աշխատավոր ինտելիգենցիան, իսկ մնացածն ամենը լավ կգնա:

Մյուս ընկերներն ասում են, թե մեր սխալների բացահայտ խոստովանութիւնը կարող է հասցնել վոչ թե մեր կադրերի օւսուցման և ամրապնդման, այլ նրանց թուլացման ու քայքայման, թե մենք պետք է խնայենք ու պահպանենք մեր կադրերը, թե մենք պետք է խնայենք նրանց ինքնասիրութիւնն ու հանգստութիւնը: Դրա համար նրանք առաջարկում են սքողել մեր ընկերների սխալները, թուլացնել քննադատութեան ուժը, իսկ ել ավելի լավ կլինի, յեթե մենք անցնենք այդ սխալների կողքով: Այդպիսի գրույթը վոչ միայն արմատապես սխալ է, այլ և վերին աստիճանի վտանգավոր, վտանգավոր նախ և առաջ այն կադրերի համար, վորոնց ցանկանում են «խնայել» և «պահպանել»: Խնայել ու պահպանել կադրերին նրանց սխալներն սքողելու միջոցով, այդ նշանակում է հաստատապես կորստյան մատնել հենց այդ կադրերին: Մենք հաստատապես կործանած կլինեյինք մեր կուլտրնտեսային բուլչեիկյան կադրերին, յեթե չբացահայտեյինք 1930 թվականի սխալները և այդ սխալների վրա չսովորեցնեյինք նրանց: Մենք հաստատապես կործանած կլինեյինք մեր արդյունաբերական բուլչեիկյան կադրերին, յեթե մենք չբացահայտեյինք մեր ընկերների սխալները Շախտիի վնասարարութեան ժամանակաշրջանում և այդ սխալների վրա չսովորեցնեյինք մեր արդյունաբերական կադրերին: Ոյվ մտածում է խնայել մեր կադրերի ինքնասիրութիւնը՝ նրանց սխալները սքողելու միջոցով, նա կործանում է թե՛ կադրերին, թե՛ կադրերի ինքնասիրութիւնը, վորովհետեւ նա այդ կադրերի սխալները սքողելով հեշտացնում է նոր, գուցե ե՛լ ավելի լուրջ սխալների կրկնութիւնը, վորոնք, պետք է յենթադրել, վոր կհասցնեն կադրերի լիակատար տապալման ի վնաս նրանց «ինքնասիրութեան» ու «հանգստութեան»:

6) Լենինը մեզ ուսուցանում էր վոչ միայն սովորեցնել մասսաներին, այլ և սովորել մասսաներից:

Ի՞նչ է նշանակում այդ:

Այդ նշանակում է, վոր մենք, ղեկավարներս, չպետք է ամբարտաւանանք, պետք է հասկանանք, վոր յեթե մենք Յենտկոմի անդամներ կամ ժողկոմներ ենք, ապա այդ դեռ չի նշանակում, վոր մենք տիրապետում ենք այն բոլոր գիտելիքներին, վորոնք անհրաժեշտ են, վորպէսզի ճիշտ ղեկավարենք: Աստիճանին ինքնին գիտելիքներ և փորձ չի տալիս: Կոչումն—առավել է:

Այդ նշանակումն է, վոր հենց միայն մեր փորձը, ղեկավարներն փորձը ղեռ բառալիս չեն ճիշտ ղեկավարելու համար, վոր հետևապես անհրաժեշտ է մեր փորձը, ղեկավարների փորձը լրացնել մասսաների փորձով, կուսակցական մասսայի փորձով, բանվոր դատակարգի փորձով, ժողովրդի փորձով:

Այդ նշանակումն է՝ վոչ մի բոլոր չթուլացնել, լակ առաւել ևս չխցել մեր կապերը մասսաների հետ:

Այդ նշանակումն է, վերջապես, զգայուն կերպով ունենդրել մասսաների ձայնին, կուսակցութեան շարքային անդամների ձայնին, այսպես կոչված «փոքր մարդկանց» ձայնին, ժողովրդի ձայնին:

Ի՞նչ է նշանակում ճիշտ ղեկավարել:

Այդ բնաւ չի նշանակում նստել գրասենյակում և գիրեկտիվներ գրել:

Ճիշտ ղեկավարել—այդ նշանակումն է.

առաջին՝ գտնել հարցի ճիշտ լուծումը: Իսկ ճիշտ լուծում գտնելն անհնարին է առանց մասսաների փորձի հաշվառման, մասսաների, վերոնք իրենց սեփական մեջքի վրա յեն փորձում մեր ղեկավարութեան արդյունքները:

Երկրորդ՝ կազմակերպել ճիշտ վորոշման կենսագործումը, վորը, առկայն, չի կարելի կատարել առանց մասսաների կողմից ուղղակի ոգնութեան ստանալու:

Երրորդ՝ կազմակերպել այդ վորոշման կատարման ստուգումը, վորը գարձյալ հնարավոր չեն կատարել առանց մասսաների ուղղակի ոգնութեան:

Մենք, ղեկավարներս, իրերը, դեպքերը, մարդկանց տեսնում ենք միայն մեկ կողմից, յես կասեյի—վերևից, մեր տեսողութեան դաշտը, հետևաբար, ավելի կամ պակաս չափով սահմանափակված է: Մասսաները, ընդհակառակը, իրերը, դեպքերը, մարդկանց տեսնում են մյուս կողմից, յես կասեյի—ներքևից, Երանց տեսողութեան դաշտը, հետևաբար, նույնպես վորոշ չափով սահմանափակված է: Հարցի ճիշտ լուծում ստանալու համար պետք է միացնել այդ երկու փորձերը: Միայն այդ դեպքում ղեկավարութեանը ճիշտ կլինի:

Ահա թե ինչ է նշանակում վոչ միայն սովորեցնել մասսաներին, այլև սովորել մասսաներից:

Յերկու որինակ, վորոնք ցուցադրում են լենինի այդ դրույթի ճիշտ լինելը:

Այդ որանից մի քանի տարի առաջ էր: Մենք, Կենտկոմի անդամներս, քննարկում էյինք Դոնրասում գրությունը բարելավելու հարցը: Ձեռնարկումների այն նախադիժը, վորը ներկայացրել էր Ծանր Արդյունաբերութեան Ժողկոմատը, բացահայտորեն անբավարար էր: Յերեք անգամ նախադիժը վերադարձրինք Ծանր Արդյունաբերութեան Ժողկոմատ: Յերեք անգամ Ծանր Արդյունաբերութեան Ժողկոմատից ստացանք տարբեր նախադիժեր: Յեւ, այնուամենայնիւ, չէր կարելի դրանք բավարար համարել: Վերջապես մենք վորոշեցինք Դոնրասից հրավիրել մի քանի բանվորների և շարքային տնտեսավարների ու պրոֆսիուսեական աշխատողների: Յերեք որ մենք գրուցում էյինք այդ ընկերների հետ: Յեւ մենք բոլորս, Կենտկոմի անդամներս, պետք է խոստովանեյինք, վոր միայն նրանք, այդ շարքային աշխատողները, այդ «փոքր մարդիկ» կարողացան հուշել մեզ ճիշտ վորոշումը: Դուք պետք է վոր հիշեք Կենտկոմի և Ժողկոմխորհի հայտնի վորոշումը Դոնրասում ածխի հանույթն ուժեղացնելու միջոցառումների մասին: Ահա Կենտկոմի և Ժողկոմխորհի հենց այդ վորոշումը, վորը մեր բոլոր ընկերների կողմից ընդունված է իբրև ճիշտ և նույնիսկ հռչակվոր վորոշում, մեզ հուշել են ներքևից յեկած հասարակ մարդիկ:

Մի այլ որինակ: Յես նկատի ունեմ ընկեր Նիկոլայենկոյի որինակը: Ո՞վ է Նիկոլայենկոն: Նիկոլայենկոն կուսակցութեան շարքային անդամ է: Նա սովորական «փոքրիկ մարդ է»: Մի ամբողջ տարի նա աղանջաններ էր տալիս Կիեւի կուսակցական կազմակերպութեան մեջ գրությունն անբարենպաստ լինելու մասին, մերկացնում էր ընտանեկանութեանը, քաղցնեկական—մեջշանական մոտեցումը դեպի աշխատողները, ինքնաքննադատութեան ճնշումը, տրոցկիստական վնասարարների գերութեանը: Նրանից խուսափում էյին ինչպես աներես ճանճից: Վերջապես նրանից ազատվելու համար վերցրին և նրան վտարեցին կուսակցութեանից: Վո՞չ Կիեւի կազմակերպութեանը, վո՞չ Ուկր. Կ(ը)Կ Կենտկոմը չողենցին նրան ճշմարտութեան հասնելու: Միայն կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեյի միջամտութեան ոգնեց բաց անելու այդ խճճված հանդուցը: Իսկ ի՞նչ պարզվեց գործը քննելուց հետո: Պարզվեց, վոր Նիկոլայենկոն իրավացի յե յեղել, իսկ Կիեւի կազմակերպութեանը յեղել է անիրավացի: Վո՞չ ավելի, վոչ պակաս: Իսկ ո՞վ է Նիկոլայենկոն: Նա, իհարկե, Կենտկոմի անդամ չէ, ժողկոմ չէ, նա Կիեւի մարդային կազմակերպու-

Թյան քարտուղարը չէ, նա նույնիսկ վորեն բջջի քարտուղար ել չէ, նա կուսակցության սոսկ հասարակ շարքային անդամ է:

Ինչպէս տեսնում եք, հասարակ մարդիկ յերբեմն շատ ամէլի մոտիկ են լինում ճշմարտությանը, քան թե վորոշ բարձրագոյն հիմնարկներ:

Այսինքն յեր դարձյալ տասնյակ ու հարյուրավոր աշակերտ ուրիշակներ բերել:

Այսպիսով, դուք ե գալիս, վոր մեր դործը ղեկավարելու համար հենց միայն մեր վործը, ղեկավարների վործը գեռ շատ հեռու յե բաւարար լինելուց: Զիշտ ղեկավարելու համար անհրաժեշտ է ղեկավարների վործը լրացնել կուսակցական մասնաշաղկի վործով, բանվոր դասակարգի վործով, աշխատավորների վործով, աշակերտ կոչված «փոքր մարդկանց» վործով:

Իսկ յե՞րբ ե այդ հնարավոր:

Այդ հնարավոր է միայն այն դեպքում, յեթե ղեկավարները մասսաների հետ կապված են ամենատեսակ կերպով, յեթե նրանք կապված են կուսակցական մասսաների հետ, բանվոր դասակարգի հետ, գյուղացիութեան հետ, աշխատավոր ինտելիգենցիայի հետ:

Այսպէս մասսաների հետ, այդ կապի ամրապնդումը, մասնաշաղկի ձայնին ունկնդրելու պատրաստակամութեանը—ահա թե ինչի մէջ ե բոլշևիկյան ղեկավարութեան ուժն ու անսպարտելիութեանը:

Այսինքն յե վորպէս կանոն ընդունել, վոր քանի բոլշևիկները կապ են պահպանում ժողովրդի լայն մասսաների հետ, նրանք անսպարտելի կլինեն: Յեւ, ընդհակառակը, բաւական է միայն, վոր բոլշևիկները կտրվեն մասսաներից և կորցնեն նրանց հետ ունեցած կապը, բաւական է միայն, վոր նրանք ծածկվեն բոլորովն անտեսական ժանդով, վորպէսզի նրանք զրկվեն ամեն ուժից և դատարկ բանի վերածվեն:

Հին հույներն իրենց առասպելաբանութեան սխտեմով ունեցին մի հոգակալոր հերոս—Անթէյը, վորն, ինչպէս ասում են առասպելաբանութեանը, յեղել է ծովերի աստված Պոսէյդոնի և հողի աստվածուհի Գէյայի վորդին: Նա իրեն հատկապէս կապված եր գլուխ իր մոր հետ, վորը ծնել եր նրան, կերակրել և դաստիարակել: Չկար այնպիսի հերոս, վորին նա, այդ Անթէյը չհաղթեր: Նա համարվում եր անսպարտելի հերոս: Ինչո՞ւմն եր նրա սուժը: Այդ ուժն այն բանի մէջ եր, վոր ամեն անգամ, յերբ

հակառակորդի գեմ մղած պայքարում նա նեղն եր ընկնում, նա շփվում եր գետնին, իր մորը, վորը ծնել ու կերակրել եր նրան, և նոր ուժ եր ստանում: Բայց նա, այնուամենայնիւ, ունեւ իր թույլ տեղը—այդ վորեն կերպ հողից կտրվելու վտանգն եր: Թշնամիները հաշվի եյին առնում նրա այդ թուլութեանը և դաժանակալում եյին նրան: Յեւ ահա, գտնվեց մի թշնամի, վորն ողորդեց նրա այդ թուլութեանը և հաղթեց նրան: Դա Հերկուլեսն եր: Բայց Հերկուլեսն ինչպէս հաղթեց նրան: Նա Անթէյին կտրեց գետնից, բարձրացրեց ողի մէջ, խեց նրանից հողին շփելու հնարավորութեանը և այդպիսով ողի մէջ խեղդեց նրան:

Յեւ կարծում եմ, վոր բոլշևիկները մեզ հիշեցնում են հունական առասպելաբանութեան հերոս Անթէյին: Նրանք ունեւ պէս, ինչպէս և Անթէյը, ուժեղ են նրանով, վոր կապ են պահպանում իրենց մոր հետ, մասսաների հետ, վորոնք ծնել, սնել և դաստիարակել են նրանց: Յեւ քանի նրանք կապ են պահպանում իրենց մոր հետ, ժողովրդի հետ, նրանք բոլոր յերաշխիքներն ունեն՝ անսպարտելի մնալու համար:

Սրա մէջ ե բոլշևիկյան ղեկավարութեան անսպարտելիութեան քանակին:

7) Վերջապէս դարձյալ մեկ հարց: Յեւ նկատի ունեմ մեր վորոշ կուսակցական ընկերների ձեւական ու անհոգի—բյուրոկրատական վերաբերմունքը դեպի կուսակցութեան առանձին անդամների բախտը, դեպի կուսակցութեան անդամներին կուսակցութեանից վտարելու հարցը, կամ թե դեպի վտարվածներին կուսակցութեան անդամի իրավունքների մէջ վերականգնելու հարցը: Բանն այն է, վոր մեր վորոշ կուսակցական ղեկավարներ տառապում են մարդկանց նկատմամբ, կուսակցութեան անդամների նկատմամբ, աշխատողների նկատմամբ ուշադրութեան բացակայութեամբ: Այլեւին, նրանք չեն ուսումնասիրում կուսակցութեան անդամներին, չգիտեն ինչո՞ւ են ասլում նրանք և ինչպէս են նրանք աճում, առհասարակ չեն ճանաչում աշխատողներին: Ուստի նրանք անհաստատական մոտեցում չունեն դեպի կուսակցութեան անդամները, դեպի կուսակցութեան աշխատողները: Յեւ հենց այն պատճառով, վոր նրանք անհաստատական մոտեցում չունեն կուսակցութեան անդամների և կուսակցական աշխատողների դնահատման ժամանակ, նրանք սովորաբար գործում են ինչպէս պատահի—կամ անհիմն կերպով առանց վորեն

չափի զուլարանում են, կամ թե նույնպես անհիմն կերպով և առանց վորեն չափի խարաղանում են նրանց, վտարում են կուսակցությունից հաղարներով ու տասնյակ հաղարներով: Այդպիսի դեկամարներն առհասարակ աշխատում են մտածել տասնյակ հաղարներով, առանց հոգ տանելու «միտլորներին» մասին, կուսակցության առանձին անդամների մասին, նրանց բախտի մասին: Հաղարավոր ու տասնյակ հաղարավոր մարդկանց կուսակցությունից վտարելը նրանք համարում են դատարկ բան, իրենց միտլորներով այն բանով, թե մեր կուսակցությունն ունի յերկու միլիոն անդամ և տասնյակ-հաղարավոր վտարվածները չեն կարող վորեն բան փոխել կուսակցության գրության մեջ: Բայց այդպես կարող են մոտենալ կուսակցության անդամներին միայն ըստ ելույթյան խորապես հակակուսակցական մարդիկ:

Մարդկանց նկատմամբ, կուսակցության անդամների և կուսակցական աշխատողների նկատմամբ այդպիսի անհոգի վերաբերմունքի հետևանքով կուսակցության մեկ մասի մեջ արհեստականորեն ստեղծվում է դժգոհություն ու դադաղում, իսկ տրոցկիստական յերկերեսանիները ճարպիկ կերպով իրենց ճանկն են դրում այդպիսի դադաղած ընկերներին և նրանց իրենց հետեւից հմտորեն քաշ են տալիս տրոցկիստական վնասարարության ճահիճը:

Ինքնըստինքյան տրոցկիստները յերբեք մեծ ուժ չեն ներկայացրել մեր կուսակցության մեջ: Հիշեցեք մեր կուսակցության մեջ տեղի ունեցած վերջին դիսկուսիան 1927 թվականին: Այդ իսկական կուսակցական ռեֆերենդում էր: Կուսակցության 854 հաղար անդամից այն ժամանակ քվեարկեց կուսակցության 730 հաղար անդամ: Դրանցից բոլջեիկներն ոգտին, կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեյի ոգտին՝ ընդգեմ տրոցկիստների՝ քվեարկեցին կուսակցության 724 հաղար անդամ: Երոցկիստների ոգտին՝ կուսակցության 4 հաղար անդամ, այսինքն մոտավորապես կես տոկոսը, և ձեռնպահ մնացին կուսակցության 2600 անդամ: Քվեարկությանը չմասնակցեցին կուսակցության 123 հաղար անդամ: Նրանք չմասնակցեցին կամ այն պատճառով, վոր չբնագայության մեջ եյին գտնվում, կամ թե այն պատճառով, վոր գտնվում եյին հերթափոխերում: Յեթե տրոցկիստներն ոգտին քվեարկած 4 հաղար հոգու վրա ավելացնենք բոլոր ձեռնպահ մնացածներին, — յենթադրելով, վոր նրանք նույնպես համակրում եյին տրոցկիստներին, — և յեթե այդ գումարին

ավելացնենք վոչ թե քվեարկությանը չմասնակցածներին կես տոկոսը, ինչպես այդ պետք էր անել ըստ կանոնի, այլ չմասնակցածների հինգ տոկոսը, այսինքն կուսակցության մոտ 8 հաղար անդամի, ապա կստացվի կուսակցության մոտ 12 հաղար անդամ, վորոնք այս կամ այն կերպ համակրում եյին տրոցկիզմին: Ահա ձեզ՝ պարոնայք տրոցկիստների ամբողջ ուժը: Դրան ավելացրեք այն հանդամանքը, վոր այդ թվին պատկանողները չառերը հիասթափվեցին տրոցկիզմից ու հեռացան նրանից, և դուք պատկերացում կստանաք տրոցկիստական ուժերի չնչինության մասին: Յեւ յեթե, չնայած դրան, տրոցկիստական վնասարարները, այնուամենայնիվ, վորոչ ռեզերվներ ունեն մեր կուսակցության մոտերքում, ապա այդ այն պատճառով, վոր կուսակցությունից վտարելու և վտարվածների վերականգնման հարցում մեր վորոչ ընկերների սխալ քաղաքականությունը, մեր վորոչ ընկերների անհոգի վերաբերմունքը դեպի կուսակցության առանձին անդամներն ու առանձին աշխատողների բախտը՝ արհեստականորեն աճեցնում են դժգոհներն ու դադաղածների քանակությունը և այդպիսով տրոցկիստների համար ստեղծում են այդ ռեզերվները:

Վտարում են մեծ մասամբ այսպես կոչված պասսիվության համար: Ինչ բան է պասսիվությունը: Բանից դուքս և դալիս, գտնում են, վոր յեթե կուսակցության անդամը չի յուրացրել կուսակցության ծրագիրը, ապա նա պասսիվ է և յենթակա յե վտարման: Բայց չե՞ վոր այդ սխալ է, ընկերներ: Ձի կարելի այդպես տառակերությամբ մեկնարանել մեր կուսակցության կանոնադրությունը: Կուսակցության ծրագիրը յուրացնելու համար պետք է իսկական մարքսիստ լինել, ստուգված ու տեսադատորեն պատրաստված մարքսիստ: Յես չդիտում, մեզ մոտ շատ կգտնվեն արդյոք կուսակցության այնպիսի անդամներ, վորոնք արդեն յուրացրել են մեր ծրագիրը, դարձել են իսկական մարքսիստներ, տեսականորեն պատրաստված և ստուգված: Յեթե առաջ գնալու լինենք այդ ուղիով, ապա մենք ստիպված կլինեյինք կուսակցության մեջ թողնել միայն ինտելիգենտներին և առհասարակ դիտական մարդկանց: Ո՞ւմ է պետք այդպիսի կուսակցությունը: Մենք ունենք կուսակցության անդամության մասին ստուգված և բոլոր վորձություններին դիմացած լեհինյան ֆորմուլա: Այդ ֆորմուլայի համաձայն՝ կուսակցության անդամ համարվում է նա, ով ընդունում է կուսակցության ծրա-

գիբը, մոռնում ես անդամավճար և աշխատում ես նրա կազմակերպութուններից մեկում: Ուշադրութուն դարձրեք. լենինյան ֆորմուլայի մեջ խոսվում է վոչ թե ծրագրի յուրացման մասին, այլ ծրագրին ընդունելու մասին: Սրանք յերկու միանգամայն տարբեր բաներ են: Ապացուցելու կարիք անդամ չկա, վոր այստեղ իրավացի չե լենինը, և վոչ թե մեր այն կուսակցական ընկերները, վորոնք դատարկ տեղը չադակրատում են ծրագրի յուրացման մասին: Յեւ այդ հասկանալի չէ: Յեթե կուսակցութիւնը յեղներ այն բանից, վոր կուսակցութեան անդամ կարող են լինել միայն այնպիսի ընկերներ, վորոնք արդեն յուրացրել են ծրագիրը և դարձել են տեսականորեն պատրաստված մարքսիստներ, ապա նա կուսակցութեան մեջ չեւ ստեղծի հաղարավոր կուսակցական խմբակներ, հարյուրավոր կուսակցական դպրոցներ, վորտեղ կուսակցութեան անդամներին մարքսիզմ են սովորեցնում և նրանց ոգնում են յուրացնելու մեր ծրագիրը: Միանգամայն պարզ է, վոր յեթե կուսակցութիւնն այդպիսի դպրոցներ ու խմբակներ և կազմակերպում կուսակցութեան անդամների մեջ, ապա այդ այն պատճառով է, վոր նա դիտե, վոր կուսակցութեան անդամները դեռ չեն կարողացել յուրացնել կուսակցական ծրագիրը, դեռ չեն կարողացել տեսականորեն պատրաստված մարքսիստներ դառնալ:

Հետեւաբար, կուսակցութեան անդամութեան և կուսակցութիւնից վտարելու հարցում մեր քաղաքականութիւնն ուղղելու համար անհրաժեշտ է վերջ դնել պասսիվութեան հարցի ներկայիս քաղաքացիական մեկնարանութեանը:

Բայց մենք մի այլ մեղք եւ ունենք այդ բնագավառում: Բանն այն է, վոր մեր ընկերները չեն ընդունում յերկու ծայրահեղութիւնների միջինը: Բավական է միայն, վոր բանվորը, կուսակցութեան անդամ մի թեթեւ դանցանք կատարի, մեկյերկու անգամ ուշանա կուսակցական ժողովին, վորեւ պատճառով չմոծի անդամավճարը, վորպեսզի նրան մի ակնթարթում դուրս վրնդեն կուսակցութիւնից: Չեն հետաքրքրվում նրա զանցանքի աստիճանով, ժողովին չներկայանալու պատճառով, անդամավճարը չմոծելու պատճառով: Բյուրոկրատիզմն այդ հարցերի մեջ ուղղակի չտեսնված է: Դժուար չէ հասկանալ, վոր չենց այդպիսի անհոգի քաղաքականութեան հետեւանքով եր, վոր կուսակցութիւնից դուրս չպրտվեցին հիւանալի կադրային բանվորներ, սքանչելի ստախանովականներ:

Իսկ մի թե չեւ կարելի նախքան նրանց կուսակցութիւնից վտարելը նրանց նախազգուշացում անել, յեթե այդ չի ոգնում—իցույց դնել, կամ թե նկատողութիւն անել. և յեթե այդ ել չի ոգնում—ժամկետ սահմանել ուղղվելու համար կամ, ծայրահեղ դեպքում, փոխադրել թեկնածու, բայց վոչ թե մեկ հարվածով վտարել կուսակցութիւնից: Իհարկե, կարելի չէր: Բայց դրա համար պահանջվում է ուշադիր վերաբերմունք մարդկանց նկատմամբ, կուսակցութեան անդամների նկատմամբ, կուսակցութեան անդամների բախտի նկատմամբ: Բայց չենց այդ և, վոր պակասում է մեր վորոշ ընկերներին:

Ժամանակն է, ընկերներ, վաղուց ժամանակն է վերջ դնելու այդ խայտառակութեանը: (Ծախսեալութիւններ):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

և

ԳՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՅԵՎ ՏՐՈՅԿԻՍՏԱԿԱՆ ՈՒ ԱՅԼ ՅԵՐԿԵՐԵՍԱՆԻՆԵՐԻՆ ԼԻԿԼԻԴԱ- ՅԻՄՅԻ ՅԵՆԹԱՐԿԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ (ԶԵ- ԿՈՒՅՈՒՄ ՀԱՄԿ(Բ)Կ ԿԵՆՏԿՈՄԻ ՊԼԵՆՈՒՄՈՒՄ . . .	3
I. Քաղաքական անհաղթյուն	5
II. Կապիտալիստական շրջապատում	9
III. Արդի արտգլխիվ	11
IV. Տնտեսական հաջողությունների ապկերտ կողմեր	17
V. Մեր խնդիրները	20
ՅԵԶՐԱՓԱԿՄԱՆ ԽՈՍԻ	33

ԹՃԱՊԵՐ Խ. Հակոբյան
ՏԵԽՆ. ԽՃՐ. Ս. Նաչատրյան
ՍՐՔԱԳՐԻՆՆ Գ. Զիլիսյան
ԿՈՄՊՈԶԻՏՈՐ ՍՐՔԱԳՐԻՆՆ Լ. Արուստյան

Դրամիտի լիազոր Ա Կ—2508 հրատ. Ա 648

Պատվեր Ա 27, տիրած 10.000,

Թղթի չափը 60×92¹/₁₆ (33.100 տպ. նիշ 1 տպ. մամուլում)

3¹/₁₆ տպ. մամուլ, 1³/₁₆ թերթ թուղթ.

Հանձնված է արտադրության 4 I 1939 թ.

Ստորագրված է տպելու 22 II 1939 թ.

ՇճԵԼԻ զինք 50 կ., կազմը 1 ո., հտատարակինը 25 կ., կազմը 50.

Պետհրատ—Քաղաքական գրականության հրատարակչության տպարան,
Յերեան, Ալլահիբեդյան Ա 65

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0936736

11

28743